

**Euroopa
Solidaaruskorpuse
programmi 2021/2022
tulemuste ja mõju
uuring (RAY SOC) Eestis**

2024

Uuringu tellis Haridus ja Noorteameti Erasmus+ ja Euroopa Solidaarsuskorpuse Agentuur (SANA).

Poliitikauuringute Keskus Praxis on sõltumatu mittetulunduslik mõttekeskus, mille eesmärk on toetada analüüsile, uuringutele ja osalusdemokraatia põhimõtetele rajatud poliitika kujundamise protsessi.

Autorid:

Elisabeth Kendrali

Mikael Raihhelgauz

Viitamine: Kendrali, E., & Raihhelgauz, M. (2024). *Euroopa Solidaarsuskorpuse programmi 2021/2022 tulemuste ja mõju uuring (RAY SOC) Eestis*. Tallinn: Poliitikauuringute Keskus Praxis.

Sisukord

Kasutatud mõisted ja lühendid	5
1. Sissejuhatus	7
2. Metoodika	8
2.1. Vabatahtliku teenistuse projektid - RAY SOC küsitlusuuring	8
2.2. Solidaarsusprojektid - solidaarsusprojektide lõpparuanded	10
Vastajate taustaandmed	12
2.3. Sugu	12
2.4. Elukoht	12
2.5. Haridustase ja hariduslik taust	13
2.6. Vastajate tööhõive staatus	16
2.7. Kuulumine vähemusgruppi	18
2.8. Vähemate võimalustega noored	18
2.9. Varasem osalus EL noorteprogrammides	20
3. Projektide mõju	21
3.1. Osalejate motivatsioon ja rahulolu projektiga	21
3.2. Osalemise mõju teadmistele, oskustele ja hoiakutele	27
3.2.1. Vabatahtlik teenistus	27
3.2.2. Solidaarsusprojektid	31
4. Programmi prioriteetide kajastumine projektides	34
4.1. Noorte osalus	35
4.1.1. Mõju osalejatele	35
4.1.2. Prioriteedi kajastumine projektis	39
4.2. Kaasatus ja mitmekesisus	40
4.2.1. Mõju osalejatele	40
4.2.2. Prioriteedi kajastumine projektis	43
4.3. Digilahendused	44
4.3.1. Mõju osalejatele	44
4.3.2. Prioriteedi kajastumine projektis	46

4.4. Keskkonnahoid ja jätkusuutlikkus	47
4.4.1. Mõju osalejatele	47
4.4.2. Prioriteedi kajastumine projektis	50
5. Mõju kohalikele kogukondadele	51
6. Projektide korraldus	52
6.1. Projektivõimalusest teadasaamine	52
6.2. Noortepass	53
7. Kokkuvõte ja järeldused	54
7.1. Põhitulemuste kokkuvõte	54
7.2. Järeldused	57

Kasutatud mõisted ja lühendid

Euroopa Solidaarsuskorpus (European Solidarity Corps - ESC) on ELi programm, mille peamisteks eesmärkideks on kogukondade toetamine ja kaasavama ühiskonna loomine eelkõige läbi noortele vabatahtliku tegevuse võimaluste pakkumise. Programmi raames on organisatsioonidel ja noortegruppidel võimalik taotleda rahastust [kohalikeks solidaarsusprojektideks](#). [Vabatahtliku teenistuse projektide rahastust saavad taotleda vaid organisatsioonid ning noored on osaleja rollis](#). Programmi kuulusid aastatel 2018-2020 ka töö- ja praktikaprojektid, kuid 2021-2027 seda tegevusliiki enam ei rahastata.^{1,2}

Erasmus+ on Euroopa Liidu (EL) programm aastateks 2021-2027, mille kaudu rahastatakse rahvusvahelisi projekte, sh noortevaldkonnas. Noortevaldkonnas toetatakse Erasmus+ programmi kaudu noorte osalust, ettevõtlikkust ja eneseteostust, tugevdatakse noorsootöö kvaliteeti ja rahvusvahelistumist ning soodustatakse noortepoliitika arengut. Noortevaldkonnas toetatakse [noortevahetusi](#), [noorte osalusprojekte](#), [noorsootöötajate õpirännet](#) ning [suuremahuliste koostööprojektide](#) ja [väikeprojektide](#) kaudu noortevaldkonna arendamist.

RAY võrgustik ([RAY Network](#) - Research-based Analysis and Monitoring of European Youth Programmes) koosneb Erasmus+ riiklikest agentuuridest ja nende uuringupartneritest rohkem kui 30 riigis. RAY võrgustik koordineerib käesoleva analüüsi aluseks olnud RAY SOC küsitlusuuringut ning teisi ELi noorteprogrammide seire- ja analüüsitegevusi.

RAY SOC on RAY võrgustiku uurimisprojekt, mis keskendub Euroopa Solidaarsuskorpuse projektide osalejate ja projektitiimide kogemusele.

Vabatahtlik teenistus on Euroopa Solidaarsuskorpuse tegevusliik, milles 18-30 aastastel noortel on võimalik osaleda nii lühi- (kaks nädalat kuni kaks kuud) kui pikaajalises (2-12 kuud) vabatahtlikus teenistuses. Vabatahtlik teenistus võib toimuda nii individuaalselt kui grupis ning nii välisriigis kui siseriiklikult. Kuni 2018. aastani tunti seda tegevusliiki ka Euroopa vabatahtliku teenistuse (EVS) nime all.

Kohalikud solidaarsusprojektid on Euroopa Solidaarsuskorpuse tegevusliik, milles projekti algatavad ja viivad 2-12 kuu jooksul ellu vähemalt viis 18-30aastast noort, kes soovivad oma kohalikus kogukonnas midagi parandada. Noortele võib solidaarsusprojektides administratiivset tuge pakkuda mõni organisatsioon, kuid projekti sisuliste tegevuste eest vastutavad noored ise.

¹ https://youth.europa.eu/sites/default/files/european-solidarity-corps-guide_2020_en.pdf

² https://youth.europa.eu/sites/default/files/european_solidarity_corps_guide_2021.pdf

Projektitiimi liikmed on projekti korraldanud noored, noortejuhid, noorsootöötajad, koolitajad jt inimesed, kes osalesid projektis tegevusi juhtivas, ettevalmistavas või korraldavas rollis.

Programmi prioriteetide all mõtleme RAY SOC uuringus käsitletud Euroopa Solidaarsuskorpuse ja Erasmus+ programmi nelja horisontaalset prioriteeti: kaasamine ja mitmekesisus, digipööre, keskkonnahoid ja noore osalus. Kuni 2021. aastani oli Solidaarsuskorpuse programmi prioriteediks ka ennetus ja terviseedendus. Programmi projektidelt oodatakse oma tulemustega nende prioriteetide toetamist ning ka rahastuse taotlemise etapis tuleb projektitiimidel määratleda, milliste prioriteetidega planeeritud tegevus seostub.

Noortepass (Youthpass) on nii Erasmus+ kui Euroopa Solidaarsuskorpuse programmi projektides osalemise ning neis omandatud pädevuste tunnistus. Noortepassist on võimalik kujunda ka eneseanalüüsi protsess, millest mõnedes õpirändeprojektides kogetu analüüsimisel lähtutakse.³

Eurodesk on rahvusvahelise noorteinfo võrgustik. Eestis tegutseb pea igas maakonnas Eurodeski partner, kelle ülesandeks on nõustada noori ja noorsootöötajaid rahvusvaheliste õpivõimaluste osas ning osaleda vastavatel haridus- ja karjääriteemalistel üritustel.⁴

³ <https://www.youthpass.eu/et/about-youthpass/about/>

⁴ <https://eeagentuur.ee/projektitegijale/rahvusvahelise-noorteinfo-vorgustik-eurodesk/>

1. Sissejuhatus

Euroopa Liidu noorteprogrammid pakuvad Eesti noortele võimalusi osaleda erinevates rahvusvahelistes ja siseriiklikes mitteformaalõppe projektides. Alates 2018. aastast jätkab varem Erasmus+ programmi alla kuulunud Euroopa vabatahtliku teenistuse tegevusi Euroopa Solidaarsuskorpuse programm (edaspidi: Solidaarsuskorpus), mille fookus on nii vabatahtlikul teenistusel kui solidaarsusprojektidel. Programmi üldeesmärk on suurendada noorte ja noorteorganisatsioonide osalust ligipääsetavates ja kvaliteetsetes solidaarsustegevustes, et tugevdada solidaarsust, demokraatiat, ühtekuuluvust, Euroopa identiteeti ja noorte kodanikuosalust.⁵ Solidaarsuskorpuse kaudu toetatakse siseriiklikke solidaarsusprojekte, kus vähemalt viieliikmeline grupp noori tegutseb koos, et midagi enda kogukonnas paremaks muuta, ning vabatahtliku teenistuse projekte, kus noorel on võimalus 2-12 kuu jooksul töötada vabatahtlikuna endale huvipakkavas riigis ja organisatsioonis (sageli kogukonna- või noortekeskus, kool või lasteaed).

Käesolev uuring põhineb peamiselt RAY võrgustiku korraldatud RAY SOC küsitlusuuringu Eesti andmetel ehk uuringus kajastub nende osalejate kogemus, kes:

1. olid pärit Eestist, sõltumata sellest, millises riigis toimus või milline Erasmus+ riiklik agentuur projekti rahastas või
2. osalesid projektides, mida rahastas Eesti riiklik agentuur ehk Erasmus+ ja Euroopa Solidaarsuskorpuse agentuuri noorteprogrammide keskus (SANA), sõltumata sellest, millises riigis projekti tegevus toimus.

Lisaks kasutasime uuringus solidaarsusprojektide lõpparuandluse käigus osalejatelt kogutud andmeid ning riikideüleselt kõigi vabatahtlikus teenistuses osalenute andmeid, mis võimaldavad võrrelda Eesti osalejate kogemust ja hinnanguid kõigi 35 riigi RAY SOC uuringus osalejate ehk kogu programmi keskmiste hinnangutega.

Neile andmestikele toetudes hindame Euroopa Solidaarsuskorpuse programmi tegevuste tulemuslikkust Eesti kontekstis. See annab tagasisidet projektide korraldamisega seotud organisatsioonidele ja Eesti riiklikule agentuurile ning aitab kaasa tõenduspõhisele noortepoliitika kujundamisele.

Analüüsime uuringus, milline on Solidaarsuskorpuse projektide mõju osalejatele, organisatsioonidele ja kohalikele kogukondadele, milliseid kompetentse osalejad projektides arendavad ning milline on vähemate võimalustega noorte ligipääs projektidele.

⁵ https://youth.europa.eu/d8/sites/default/files/inline-files/european_solidarity_corps_guide_2023_en.pdf

2. Metoodika

Uuringus kasutasime kahte erinevat andmestikku: RAY võrgustiku korraldatud RAY SOC küsitlusuuringu andmeid 2021. ja 2022. aastal toimunud Euroopa Solidaarsuskorpuse vabatahtliku teenistuse projektide kohta ning solidaarsusprojektide lõpparuandluse käigus kogutud andmeid osalejate ning nende kogemuse kohta.

Kokku oli 2021. ja 2022. aastal Eesti Erasmus+ ja Euroopa Solidaarsuskorpuse Agentuuri toetatud Euroopa Solidaarsuskorpuse projekte 81. Tabel 1 näitab nii vabatahtliku teenistuse kui solidaarsuskorpuse projektide prognoositud osalejate arve.

	Toetatud projektide arv		Prognoositud osalejate arv	
	2021	2022	2021	2022
Vabatahtlik teenistus	10	10	130	214
Solidaarsuprojektid	27	34	143	179

Tabel 1. Eesti Erasmus+ ja Euroopa Solidaarsuskorpuse rahastatud projektid ja osalejad 2021/2022. Allikas: Erasmus+ ja Euroopa Solidaarsuskorpuse agentuur.

Märkus. Märts 2024 seisuga on kaks vabatahtliku teenistuse projekti tühistatud, s.t projekti tegevusi pole ellu viidud ning neile ei ole väljastatud agentuuri poolset rahalist toetust. Tabelis toodud osalejate arvud on prognoositud projekti läbiviijate poolt projektitaotlus esitades. Kuna kõigi projektide aruandlus ei ole veel lõppenud, pole võimalik täpseid osalejate arve veel välja tuua.

2.1. Vabatahtliku teenistuse projektid - RAY SOC küsitlusuuring

Valim

Osalejatele saadeti veebiküsimustiku link vähemalt kaks kuud pärast projekti lõppu ning ankeeti oli võimalik täita 29 erinevas keeles. Kontakteeruti vaid selliste osalejatega, kes olid andnud nõusoleku uurimiseesmärkidel oma kontaktandmete kasutamiseks.

RAY SOC küsitlusele vastasid Euroopa Solidaarsuskorpuse projektide osalejad ja projektitiimid. Väheses vastajate arvu tõttu jäid käesolevast analüüsist välja RAY SOC uuringus kogutud solidaarsusprojektide osalejate, projektitiimide liikmete (sõltumata tegevustüübist) ning Euroopa Komiskoni või Erasmus+ riiklike agentuuride korraldatud võrgustikuprojektide osalejate andmed. Kasutasime RAY SOC Eesti andmestikust kui ka rahvusvahelisest andmestikust vabatahtliku teenistuse projektide osalejate andmeid. Tabel 2 näitab RAY SOC vastamismäärasid ja valimi suurust Solidaarsuskorpuse erinevate tegevusliikide lõikes. Selles uuringus **kasutame RAY SOC 2021/2022 uuringulaine andmetest vaid vabatahtliku teenistuse projektides osalejate andmeid.** Madala vastamismäära tõttu me projektitiimide ja solidaarsusprojektide osalejate kogemust RAY SOC andmete põhjal käsitleda ei saa.

	Saadetud kutseid		Vastanuid kokku		Pärast andmete puhastamist	
	Eesti NA rahastatud projektid	Kogu programm (rahvusvaheline andmestik)	Eesti NA rahastatud projektid	Kogu programm (rahvusvaheline andmestik)	Eesti NA rahastatud projektid ja Eestit pärit osalejad	Kogu programm (rahvusvaheline andmestik)
Solidaarsusprojektid	80	4330	16	640	11	470
Vaba-tahtliku teenistuse projektid	159	11 897	56	3471	56	3080
Projekti-tiimide liikmed	55	2589	11	731	6	503

Tabel 2. RAY SOC uuringu 2021/2022 vastamismäärad Eesti andmestikus ja kogu programmi rahvusvahelises andmestikus. **Märkus:** Eesti NA – Erasmus+ ja Euroopa Solidaarsuskorpuse agentuuri noorteprogrammide keskus.

Tabelis 2 kajastatud kutsete arvude juures tuleb silmas pidada, et need küll kirjeldavad kasutatud RAY SOC andmestikke, kuid teatud ebamäärasustega ning seda kahel põhjusel:⁶

- COVID-19 pandeemia tõttu saadeti 2021. ja 2022. aastal kutseid küsitlusele vastamiseks ka isikutele, kelle projektid jäid ära, lükkusid edasi või kes ei saanud tegevustes osaleda pandeemiaga seotud piirangute või haigestumise tõttu. Programmi aruandlusega seotud tehniliste võimaluste puudumise tõttu ei ole selliste juhtumite arvu võimalik täpselt hinnata, kuid RAY võrgustik otsustas selle tõttu hinnangut kutsete arvule vähendada. Seega kajastub ülalolevas tabelis tegelikult väljasaadetuga võrreldes 20% võrra madalam kutsete arv.
- Saadetud kutsete arvudes kajastuvad vaid nende osalejate andmed, kes osalesid Eesti riikliku agentuuri rahastatud projektides. RAY SOC andmestik aga sisaldas nii Eesti riikliku agentuuri rahastatud projektide osalejaid kui ka Eestist pärit osalejaid.

Küsitlusinstrument ja protseduur

RAY SOC küsitlusankeedid põhinesid eelmiste uuringutsüklite RAY MON ankeetidel, mis saadeti eelnevatel aastatel ka Solidaarsuskorpuse ning Euroopa vabatahtliku teenistuse projektides osalejatele. Käesolevas, 2021/2022 uuringutsüklis aga viidi Solidaarsuskorpuse projektide osalejatele kogemuse uurimiseks läbi eraldi RAY SOC küsitlusuuring ning muutunud on nii küsimuste sõnastused kui mõõteskaalad. RAY SOC küsitluses täitsid projektides osalejad ning projektitiimid erinevaid ankeete, kuigi mitmed küsimused neis kattuvad. Küsitlusankeedid koosnesid peamiselt mitme valikvastusega küsimustest ning

⁶ Research projects on the research-based analysis and monitoring of the European youth programmes (RAY-MON & RAY-SOC). Monitoring Surveys 2023. National Response Rates. Estonia. Version 20240301 [avaldamata töödokument]

Likert-tüüpi skaalaga küsimustest, millele lisandusid mõned avatud küsimused. Uuringu protseduur nägi ette, et osalejate ja projektitiimide liikmetega kontakteerutakse e-kirja teel, kutsudes neid täitma küsimustikku konkreetse projekti kohta. Kutse sisaldas projekti nime, toimumiskuupäevi ja -riiki ning URLi personaalse koodiga küsitlusele. Vastajad täitsid ankeeti Limesurvey⁷ keskkonnas.

Vabatahtlikus teenistuses osalejate küsitlusankeedis oli kuus erinevat moodulit (vt Tabel 3). Kõigile osalejatele kuvati neli täpselt samasugust moodulit samade küsimustega, kahe mooduli kuvamine aga oli randomiseeritud või sõltus sellest, kas osaleja osales solidaarsusprojektis või vabatahtlikus teenistuses. Programmi prioriteetidega seotud moodulitest oli küsimustikus neli varianti: (1) noorte osalus, (2) kaasamine ja mitmekesisus, (3) digilahendused ning (4) keskkonnahoid ja jätkusuutlikkus. Nende kuvamine oli randomiseeritud: iga osaleja vastas vaid ühe prioriteediga seotud küsimustele.

Avamoodul (4)			
Teemamoodul: noorte osalus (7)	Teemamoodul: kaasamine ja mitmekesisus (7+1)	Teemamoodul: digilahendused (6)	Teemamoodul: keskkonnahoid ja jätkusuutlikkus (7)
Solidaarsusprojektide mõju moodul (11)	Vabatahtliku teenistuse mõju moodul 1 (10)	Vabatahtliku teenistuse mõju moodul 2 (10 Qs)	
Refleksioonimoodul (10+1)			
Noortepassi moodul (2+2)			
Lõpumoodul – vastaja taustaandmed (14+2)			
Küsimusi kokku: 48+5	Küsimusi kokku: 47+6	Küsimusi kokku: 46+5	Küsimusi kokku: 47+5

Tabel 3. Küsitlusankeedi ülesehitus. Vabatahtliku teenistuse ja solidaarsusprojektide osalejate ankeet. Sulgudes küsimuste arv moodulis.

2.2. Solidaarsusprojektid - solidaarsusprojektide lõpparuanded

Valim

Kasutasime andmeid 2021. ja 2022. aastal toimunud solidaarsusprojektide lõpparuannetest. Solidaarsusprojektide andmestiku moodustasid 50 erineva solidaarsusprojekti lõpparuande osalejate küsitlusankeedid (N=243).

Küsitlusinstrument ja protseduur

⁷ <https://survey.limesurvey.org/>

Solidaarsuskorpuse projektide lõppedes tuleb kõigil toetust saanud organisatsioonidel täita projekti lõpparuanne, millega esitatakse projektis osalenud noorte andmed ning kirjeldatakse projekti tegevusi. Solidaarsusprojektides täidavad projekti tuumikgrupi liikmed sellega seoses ka osaleja raporti ([ESC Participant Report](#)) ehk küsitlusankeedi, mis sisaldab küsimusi projektikogemuse kohta. Küsitlusankeet täidetakse EU Survey veebikeskkonnas ning seda on võimalik täita erinevates Euroopa Liidu ametlikes keeltes. Samuti on võimalik poolik ankeet täitmise ajal salvestada ning selle juurde hiljem naasta. Ankeedi täitmine on osalejatele kohustuslik, s.t kuni kõik osalejad pole osaleja raportit esitanud, ei saa riiklik agentuur projekti lõpparuannet menetleda ning projektitoetuse viimast osamakset teha. Veebilink osaleja raportile saadetakse osalejatele automaatselt kohe pärast projekti lõppu või nii pea, kui toetust saanud organisatsioon on osaleja andmed aruandluskeskkonda sisestanud.⁸

Analüüs

Nii vabatahtliku teenistuse RAY SOC kui solidaarsusprojektide lõpparuannete andmete analüüsimiseks kasutasime kirjeldavat statistikat. RAY SOC andmed edastas RAY võrgustik selle uuringu tiimile puhastatud kujul. Joonistel toome välja ka 95% usaldusvahemiku, mis tähendab, et 95% tõenäosusega jääb uuritava parameetri tegelik väärtus antud vahemikku.

⁸ <https://wikis.ec.europa.eu/pages/viewpage.action?pageId=33529446>

Vastajate taustaandmed

Käesolev peatükk kirjeldab vastajate profiili, mis annab ülevaate sellest, millise profiiliga osalejad moodustasid uuringu valimi. Lisaks võimaldavad vastajate taustaandmed paremini mõista Solidaarsuskorpuse tegevuste ligipääsetavust.

2.3. Sugu

Vabatahtlikus teenistuses osalejatest moodustasid nii Eesti osalejate seas kui programmis üldiselt enamuse naised (Tabel 4). Naisi on rohkem ka solidaarsusprojektide osalejate hulgas.

	vabatahtlik teenistus (EE) %	vabatahtlik teenistus (prog. rahvusvah. keskmine) %	Solidaarsusprojektid %
Naised	71,4	68,5	66,8
Mehed	19,6	26,6	33,2
Muu	8,9	4,9	-

Tabel 4. Vastajate sooline jaotus. RAY SOC - *Kuidas te end identifitseerite?*⁹, solidaarsusprojektide lõpparuannetes raporteeris osalejate sugu projektitiim kõigi projekti tuumikgrupi liikmete kohta

2.4. Elukoht

Vabatahtliku teenistuse Eesti osalejatest moodustasid üle 70% linnalistes piirkondades elavad noored ning maapiirkonnas või külades elas vähem kui viiendik osalejatest. Ka programmi rahvusvahelised andmed näitavad sarnaseid mustreid.

	vabatahtlik teenistus (EE) %	vabatahtlik teenistus (prog. rahvusvah. keskmine) %
Suurlinn	26,8	34,2
Suurlinna ees- või äärelinn	3,6	9,0
Linn või väikelinn	50,0	37,9
Küla	8,9	14,9
Talu või kodu maal	10,7	4,0

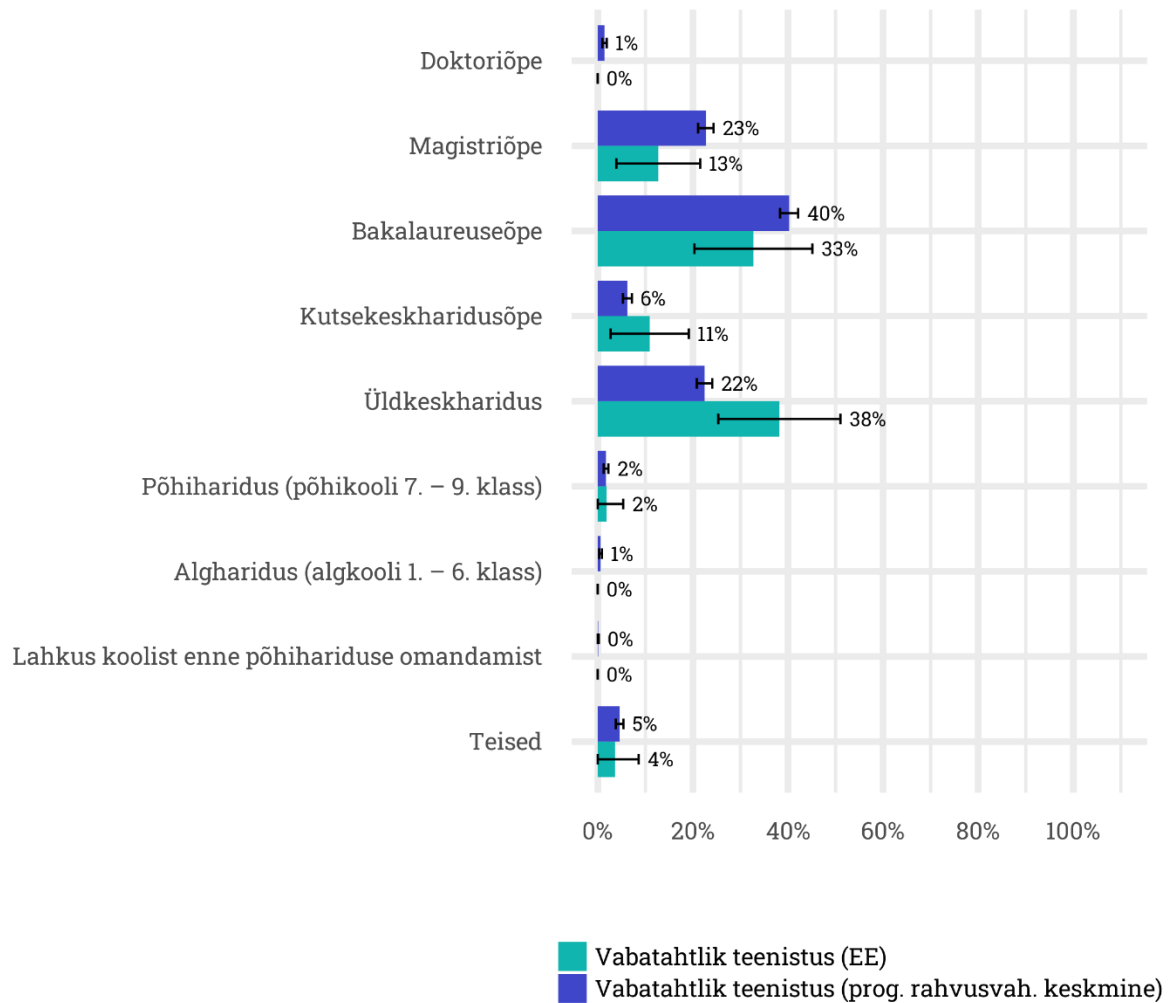
Tabel 5. Vastajate jaotus elukoha järgi. *Milline järgmistest fraasidest kirjeldab kõige paremini teie elupiirkonda?*

⁹ Siin ja edaspidi toome jooniste all kaldkirjas välja küsimuste täpsed sõnastused nii RAY SOC vabatahtliku teenistuse eestikeelsest küsitlusannekidest, kui ka solidaarsusprojektide lõpparuannete osalejate küsimustikust.

2.5. Haridustase ja hariduslik taust

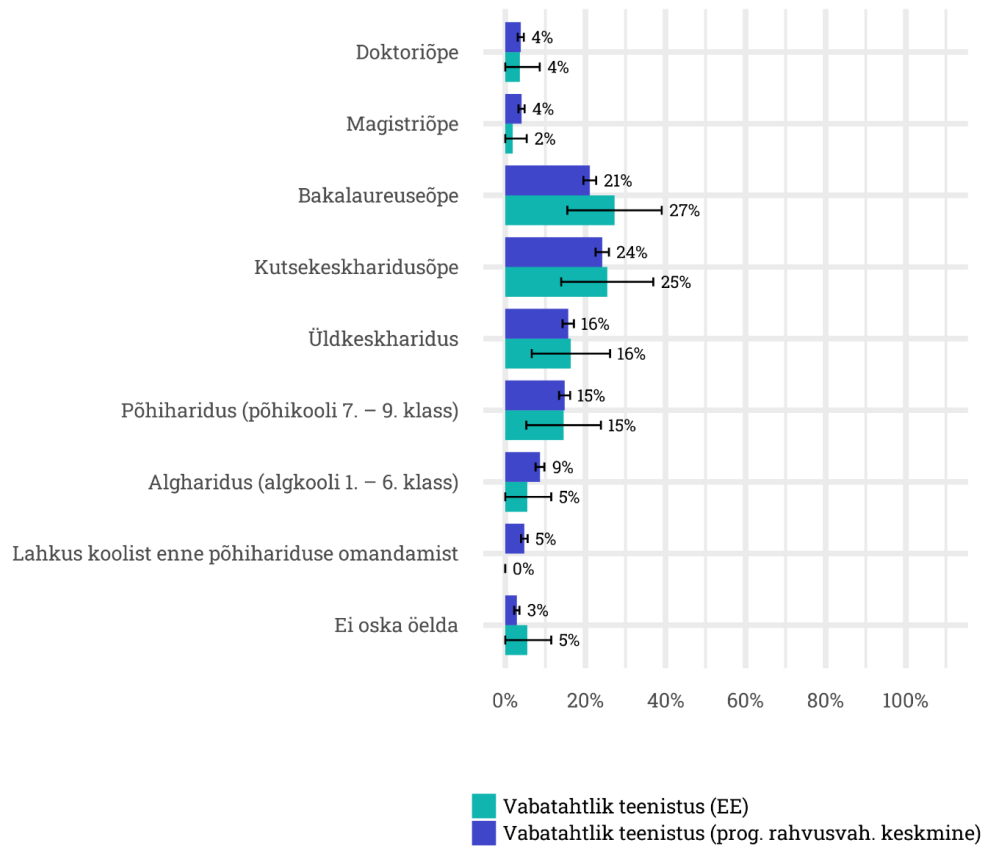
Joonis 1 näitab, et vabatahtliku teenistuse Eesti osalejate seas on enim üldkeskharidusega noori (38%), kuid programmiüleselt on vabatahtliku teenistuse osalejate seas enim bakalaureusekraadiga noori (40%). Kokku moodustavad kõrgharidusega noored Eestis vabatahtliku teenistuse osalejatest 46%. Programmis keskmiselt on kõrgharidusega vabatahtliku teenistuse osalejaid 64%. Muutuste tõttu Solidaarsuskorpuse programmis ning meetodiliste erinevuste tõttu RAY küsitlusuuringutes tuleb 2021./2022. aasta uuringutsükli tulemusi eelnevate uuringulainetega võrdlemisel ettevaatlik olla, kuid andmed viitavad sellele, et kõrgharidusega osalejate määr on Eesti osalejate seas langenud: eelmises kolmes uuringutsükli (2015-2020) oli kõrgharidusega Euroopa vabatahtliku teenistuse osalejaid 59%.¹⁰

¹⁰ Salu, J., Haljasmets, K., Aps, J., Akkermann, C., Kaldmaa, K., & Pedjasaar, M. (2021). *Erasmus+: Euroopa Noored programmi tulemuste ja mõju-uuring. Analüüs uuringutsüklite 2015/2016, 2017/2018 ja 2019/2020 põhjal*. Stories For Impact OÜ & Haap Consulting OÜ. https://euroopanoored.eu/wp-content/uploads/2021/02/RAY-MON-EE-analuusiraport_Final-19.02.21.pdf

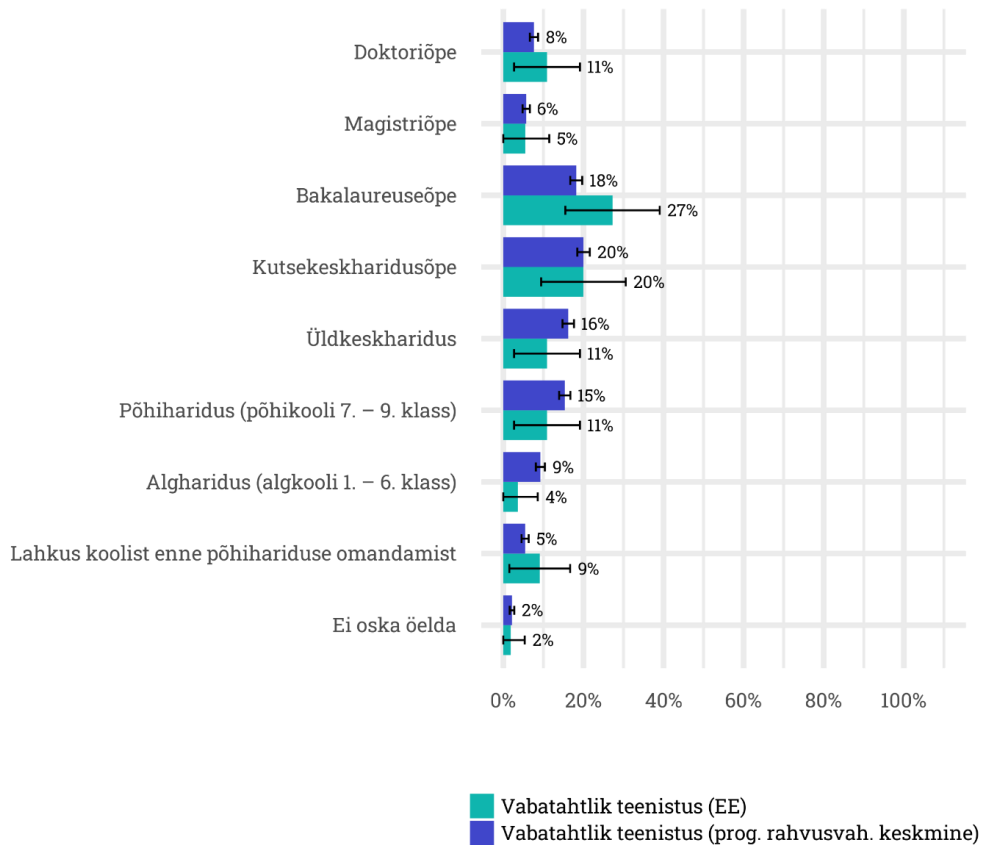

Joonis 1. Vastajate haridustase. *Milline neist on teie praegune haridustase?*

Vabatahtliku teenistuse Eesti osalejatest pärineb kolmandik perekondadest, kus emal/naissoost eestkostjal on kõrgharidus ning veidi üle 40% perekondadest, kus isal/meessoost eestkostjal on kõrgharidus (vt Joonis 2 ja Joonis 3).

Joonis 2. Vabatahtliku teenistuse osalejate hariduslik taust – ema/naissoost eestkostja haridustase. *Milline on teie ema või naissoost seadusliku eestkostja haridustase?*

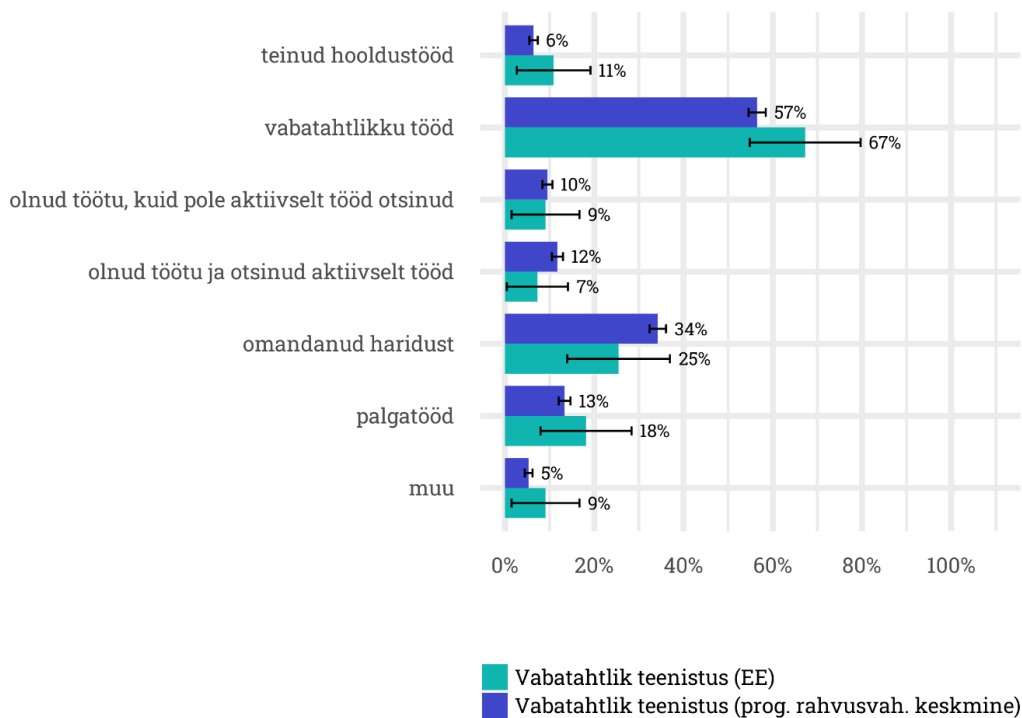

Joonis 3. Vabatahtliku teenistuse osalejate hariduslik taust – isa/meessoost eestkostja haridustase. *Milline on teie isa või meessoost seadusliku eestkostja haridustase?*

2.6. Vastajate tööhõive staatus

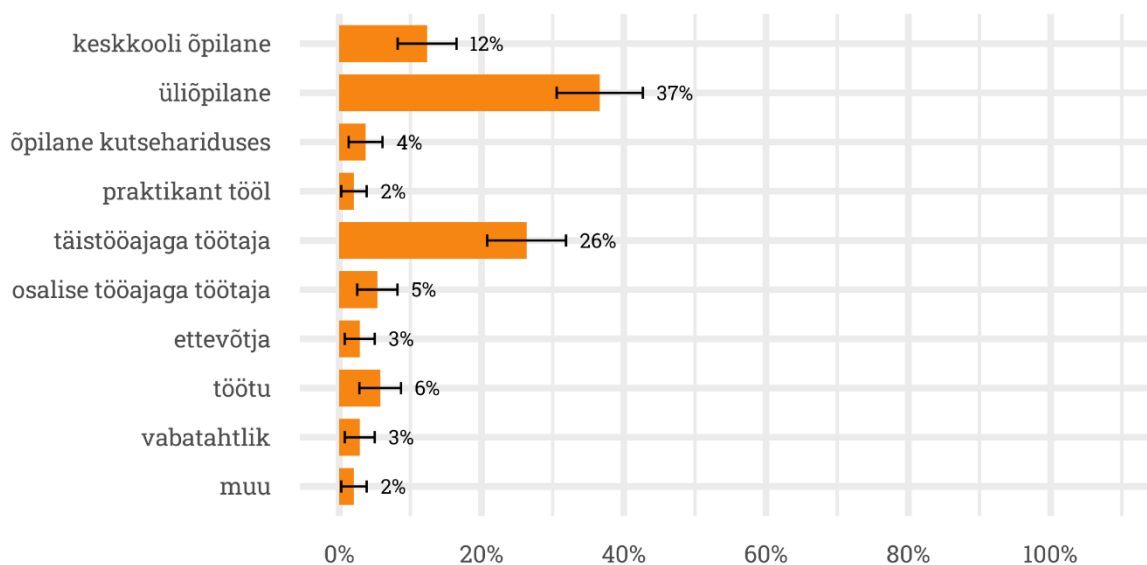
Vabatahtliku teenistuse projektid võivad olla nii lühiajalised (kaks nädalat kuni kaks kuud) ning pikaajalised (2-12 kuud). Seega võib eeldada, et paljudel osalejatel tuleb projekti tõttu vähemalt mõneks ajaks katkestada senine töö või õpingud. Kahjuks ei võimalda RAY SOC küsitlusuuring hinnata, millega tegelesid osalejad enne vabatahtliku teenistuse projekti, sest osalejatelt küsiti: „Millised järgmistest kirjeldustest vastavad sellele, mida olete projekti ajal teinud?“. Seega saame RAY SOC andmete põhjal hinnata, milline oli vastajate tööhõive olukord vabatahtliku teenistuse ajal, kuid tulemused viitavad sellele, et tõenäoliselt pidas osa vastajatest siiski silmas oma tööhõivet enne vabatahtliku teenistuse projekti. Nt oli **Eesti osalejate seas üle 30% ning rahvusvaheliselt üle 40% selliseid vastajaid, kes ei märkinud, et tegelesid vabatahtliku tööga**. Sellest hoolimata moodustasid vabatahtliku tööga tegelemist raporteerinud osalejad vabatahtliku teenistuse osalejatest kõige suurema osa (Joonis 4).

Palgatööga hõivatuid oli vabatahtliku teenistuse osalejate seas Eestis 18% ning programmiüleselt veidi vähem – 13%. Eesti osalejate seas oli programmi rahvusvahelise keskmisega võrreldes vähem noori, kes märkisid, et olid projektis osalemise ajal töötud.

Joonis 4. Osalejate tööhõive olukord projekti ajal - vabatahtlik teenistus. *Millised järgmistest kirjeldustest vastavad sellele, mida olete projekti ajal teinud?*

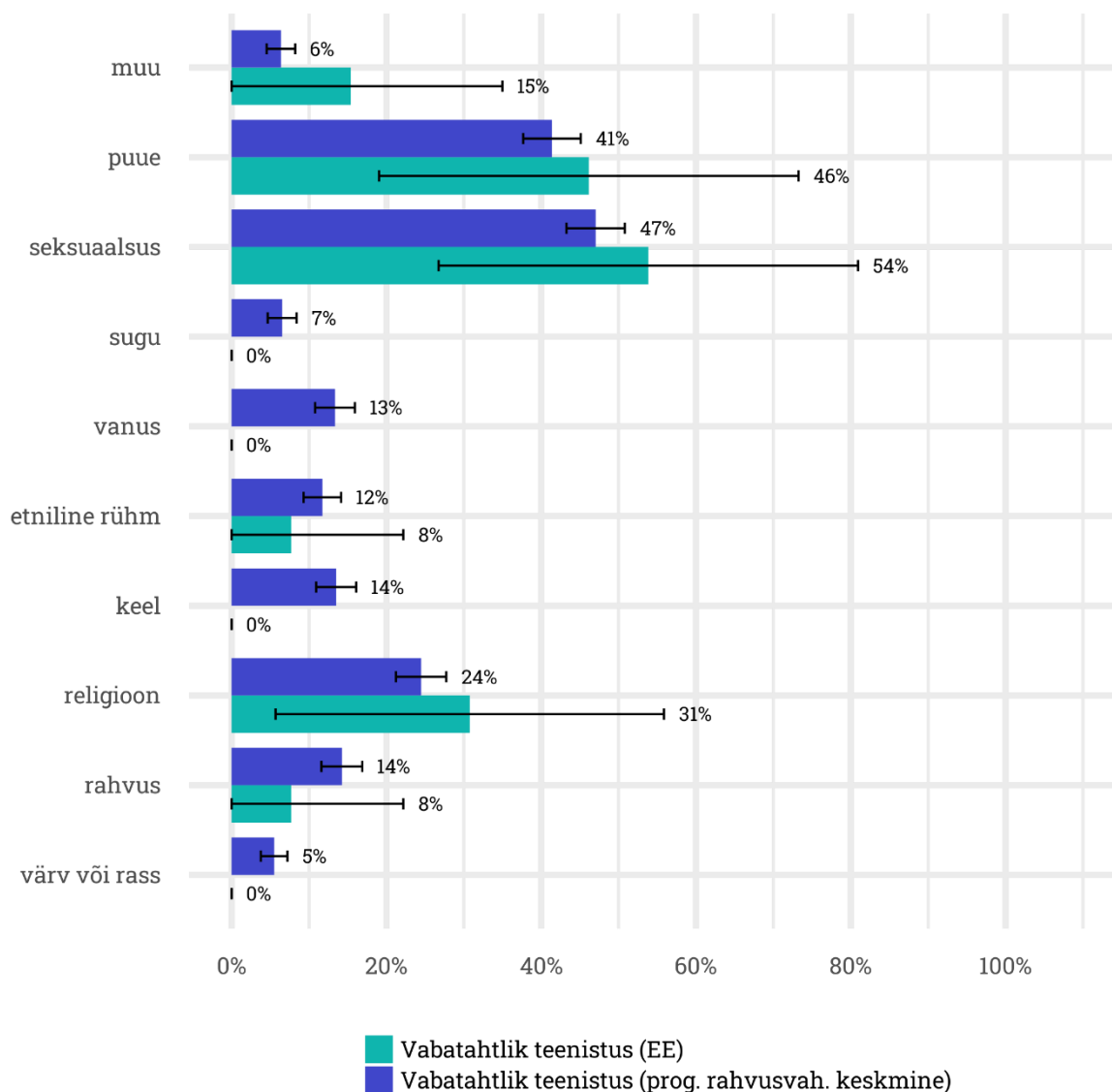
Solidaarsusprojektide osalejatelt uuriti lõpparuandluses osaleja raportis nende tööhõive kohta projekti alguses. Tulemused näitavad, et solidaarsusprojektide osalejate seas oli enim üliõpilasi (37%) ning täiskohaga töötavaid noori (26%).

Joonis 5. Osalejate tööhõive olukord projekti ajal – solidaarsusprojektid. *At the start of your Solidarity Project, you were mainly...*

2.7. Kuulumine vähemusgruppi

Loeme vähemusgruppi kuuluvaks sellised vastajad, kes nõustusid, et nad kirjeldaksid end kui mõne diskrimineeritud rühma liiget. Lisaks paluti vastajatel märkida, mille alusel tema rühma diskrimineeritakse. Vähemusgruppi kuulus vabatahtliku teenistuse Eesti osalejatest 24% (prog. rahvusvah. keskmine 27%). Joonis 6 näitab, et suurima osa vähemusgruppi kuuluvatest vabatahtliku teenistuse osalejatest moodustavad nii Eestis kui programmis üldiselt seksuaalsuse või puude alusel end vähemuseks määratlevad noored.

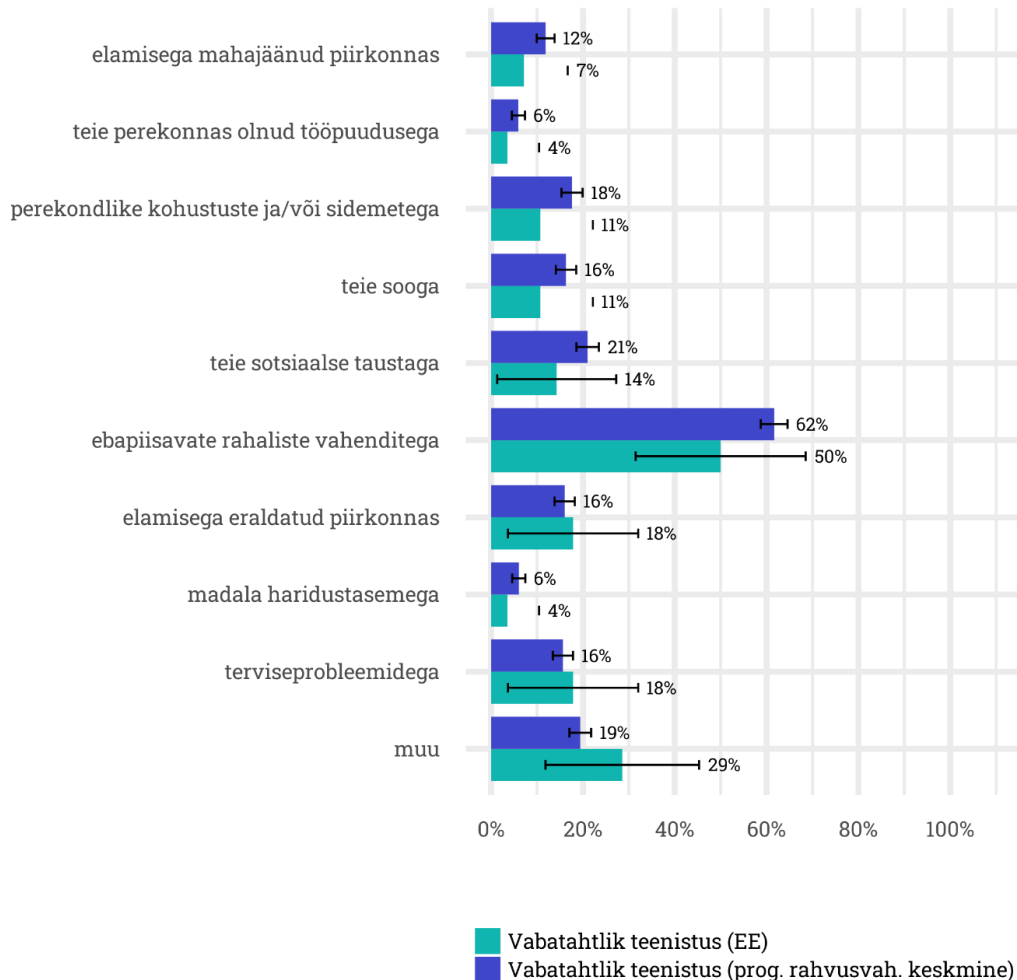

Joonis 6. Vähemusgruppi kuuluvad osalejad. Kas kirjeldaksite end kui diskrimineeritud rühma liiget? – jah / Mis põhjusel teie rühma diskrimineeritakse? **Märkus:** Eesti andmestikus on sellele küsimusele vastanud n=13.

2.8. Vähemate võimalustega noored

RAY SOC küsitluse vastajatel paluti märkida, kas ning milliseid takistusi nad tajuvad, et peavad oma täieliku potentsiaali saavutamiseks ületama. See võimaldab hinnata, kuivõrd

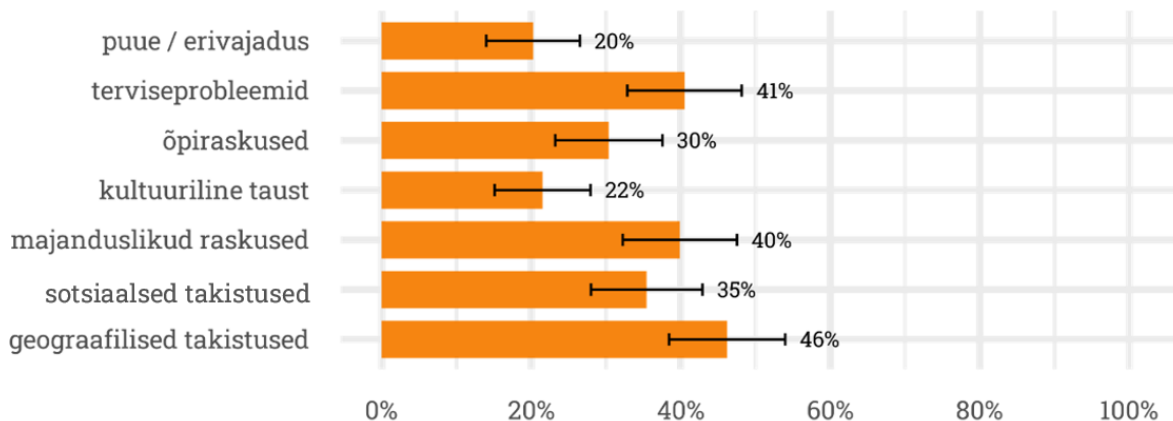
ligipääsetavad on programmi tegevused vähemate võimalustega noortele. **Vabatahtliku teenistuse Eesti osalejate seas on rohkem (54,5%) vähemate võimalustega osalejaid kui programmis üldiselt (42,1%).** Kõige suurem osa vabatahtlikus teenistuses osalenud vähemate võimalustega noortest tajub elus takistusi ebapiisavate rahaliste vahendite tõttu, seda nii Eesti kontekstis kui programmiüleselt (Joonis 7).

Joonis 7. Vabatahtliku teenistuse vähemate võimalustega osalejad. Kas teile tundub, et peate oma täieliku potentsiaali saavutamisel takistusi ületama? – jah / Kas need takistused on seotud... (võimalik märkida mitu varianti). Osakaal vähemate võimalustega osalejatest (%).

Solidaarsusprojektide osalejatel paluti lõpparuande küsitlusankeedis märkida, milliseid vähemate võimaluste aluseks olevatest takistustest nad elus kogevad. Joonis 8 näitab seega iga takistuse kohta osakaalu kõigist vastajatest. Kõige rohkem on solidaarsusprojektide osalejate seas geograafiliste (46%) ja majanduslike (40%) takistuste tõttu vähemate

võimalustega noori ning mõne terviseprobleemi (41%) tõttu vähemaid võimalusi kogevaid noori.

Joonis 8. Solidaarsusprojektide vähemate võimalustega osalejad – elus kogetavad takistused (võimalik märkida mitu varianti). *Do you consider that in your life you faced at least one of the following barriers, putting you at a disadvantage compared to other persons of the same age, status or ability...*

2.9. Varasem osalus EL noorteprogrammides

Tulemused viitavad sellele, et arvestatav osa vabatahtliku teenistuse osalejatest on varem osalenud teistes sarnastes ELi projektides. **Eesti osalejatest on varem mõnes ELi projektis osalenud 42,9% ning programmiüleselt on selliste noorte osakaal 34,4%.** Siinkohal on oluline silmas pidada, et noored võivad olla varem osalenud muud tüüpi projektides, nt noortevahetustel, sest erinevalt teistest Erasmus+ noorteprogrammi ning Solidaarsuskorpuse tegevustest on vabatahtlikus teenistuses korduv osalemine piiratud. Individuaalses ning välisriigis toimivas pikaajalises vabatahtliku teenistuse projektis on igal noorel võimalik osaleda korra elus. Enne pikaajalist teenistust lühiajalises osalemine on lubatud, kuid projektid ei tohi ajaliselt kattuda ning erinevate vabatahtliku teenistuse projektide kogupikkus võib olla maksimaalselt 12 kuud.¹¹

¹¹ https://europanoored.eu/wp-content/uploads/2023/11/european_solidarity_corps_guide_2024_en.pdf

3. Projektide mõju

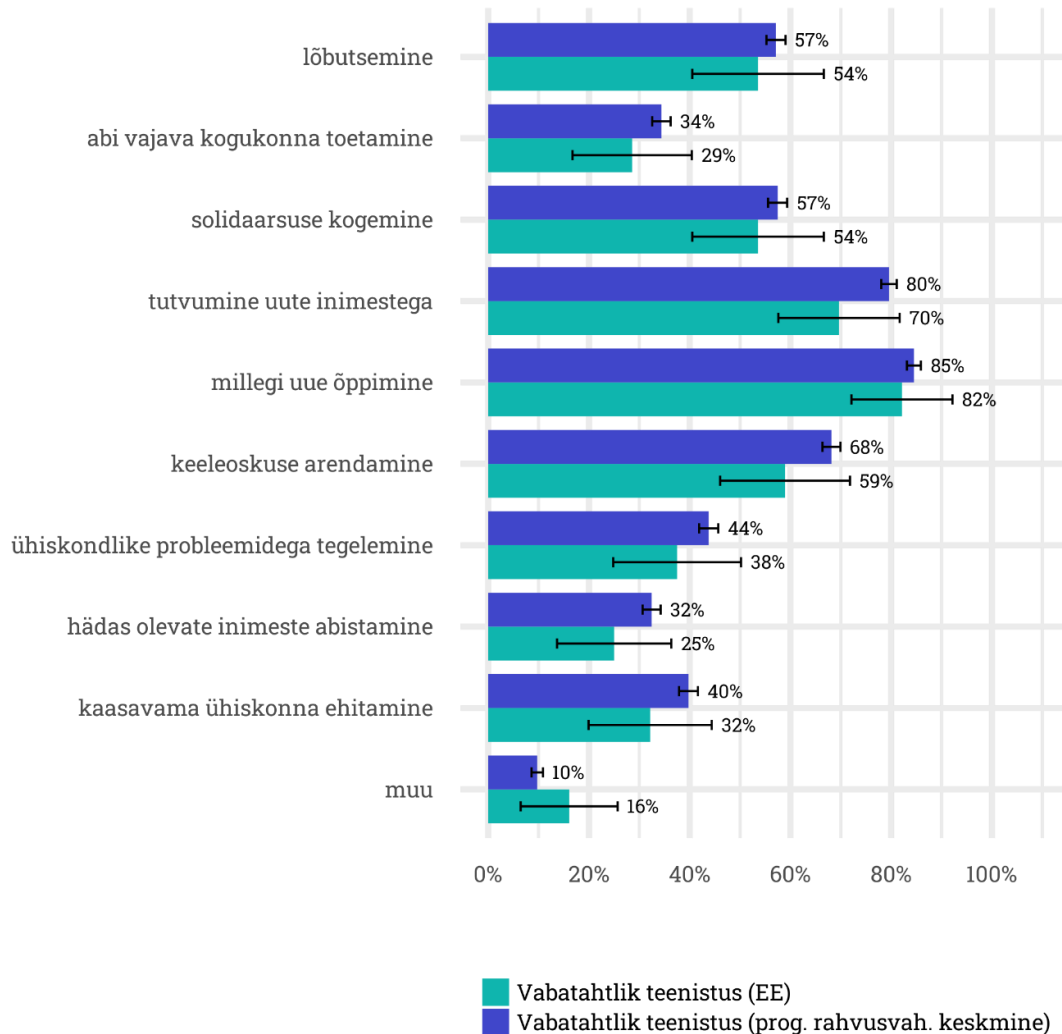
See peatükk käsitleb kõigepealt osalejate üldist rahulolu projektiga ning osalejate motivatsiooni projektiga liitumiseks. Lisaks uurime selles peatükis, kuidas arendab Solidaarsuskorpuse programmi projektides osalemine teadmisi, oskusi ja hoiakuid. Osalejate pädevuste arendamine on programmi oluliseks eesmärgiks.¹²

3.1. Osalejate motivatsioon ja rahulolu projektiga

Motivatsioon projektis osalemiseks

Joonis 9 näitab, et kõige sagedamini mainisid vabatahtliku teenistuse osalejad projektiga liitumise põhjusena millegi uue õppimist (Eesti 82%; prog. rahvusvah. keskmine 85%), uute inimestega tutvumist (Eesti 70%; prog. rahvusvah. keskmine 80%) ning keeleoskuse arendamist (Eesti 59%; prog. rahvusvah. keskmine 68%).

¹² https://youth.europa.eu/d8/sites/default/files/inline-files/European_solidarity_corps_guide_2024_en.pdf

Joonis 9. Osalejate motivatsioon projektiga liitumiseks (võimalik valida mitu varianti). *Põhjused, miks ma selles projektis osalesin, olid...*

Kõige harvem oli vabatahtliku teenistuse osalejate motivatsiooniks hädas olevate inimeste abistamine, abi vajava kogukonna toetamine ning kaasavama ühiskonna ehitamine (Joonis 9), kuid ka neid tegureid märkis osalemise põhjusena 25-32% Eesti osalejatest. Kõige suuremad erinevused Eesti ning kogu programmi rahvusvaheliste keskmiste vahel ilmnevad keeleoskuse arendamise ning uute inimestega tutvumise juures – mõlemat märkisid Eesti osalejad põhjusena mõnevõrra harvem kui progammis keskmiselt.

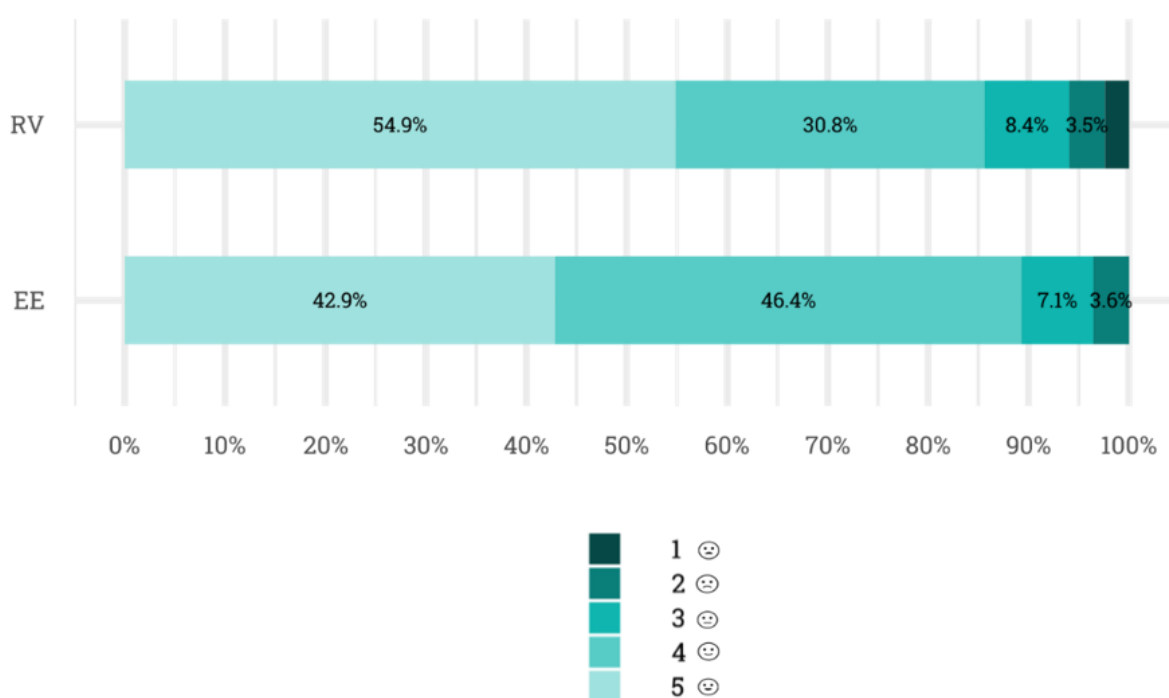
Hinnangud projektikogemusele

Nii vabatahtliku teenistuse kui solidaarsusprojektide osalejad hindavad oma projektikogemust positiivselt. Vabatahtliku teenistuse osalejatel paluti RAY SOC küsitlusuuringus oma projektikogemusele anda üldine hinnang viiepallisel skaalal, kus skaala punktid olid tähistatud emotikonidega (vt Joonis 10). Joonis 11 näitab vastajate

hinnangute jaotusi: 43% Eesti vastajatest (prog. rahvusvah. keskmine 55%) hindas oma projektikogemust maksimaalse, 5-pallise hindegaga. Nii Eesti vastajate keskmine hinnang ($M = 4,29$, $SD = 0,75$, $95\% \text{ UI} = 4,08; 4,49$) kui programmi rahvusvaheline keskmine hinnang ($M = 4,32$, $SD = 0,94$, $95\% \text{ UI} = 4,29; 4,36$) viitavad sellele, et osalejad tajuvad oma projektikogemust positiivsena.

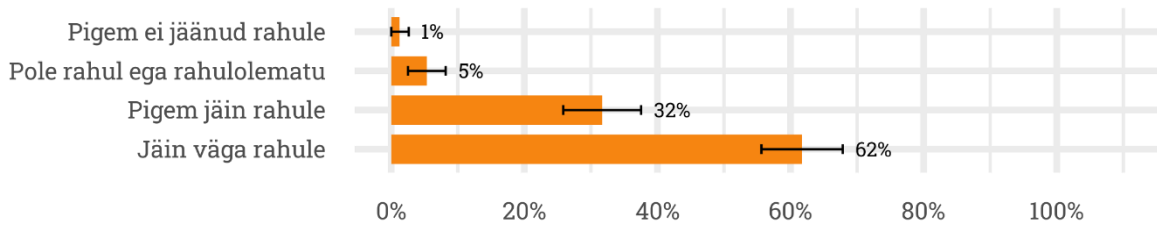
Joonis 10. Projektikogemuse üldise hinnangu skaala. Kõige vasakpoolsem emotikon – „1“, kõige parempoolsem – „5“.

Joonis 11. Vabatahtliku teenistuse osalejate üldine hinnang projektikogemusele. *Üldiselt on minu projektikogemus olnud... Valige emotikon, mis kirjeldab teie kogemust kõige paremini.*

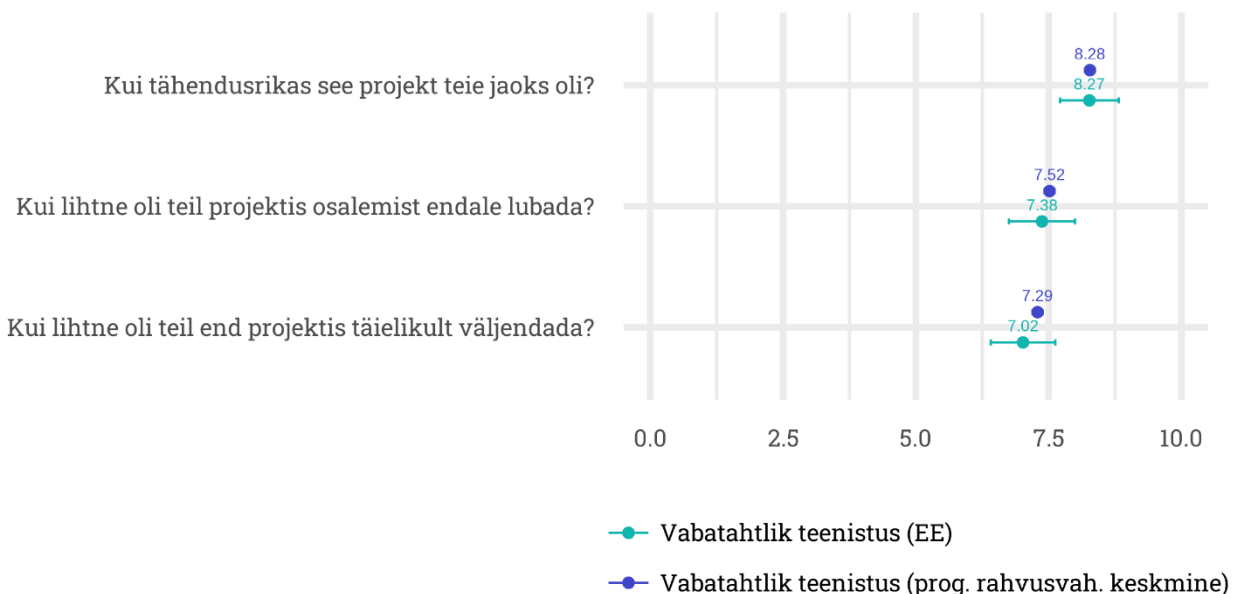
Solidaarsusprojektide osalejad hindasid lõpparuande küsitlusankeedis viiepallisel skaalal oma rahulolu projektiga ning ka need tulemused viitavad sellele, et valdavalt olid osalejad projektikogemusega rahul ($M = 4,54$, $SD = 0,66$). Solidaarsusprojektide lõpparuandluse

küsitlusankeedis märkis projektiga rahulolu kokku 94% vastajatest („pigem rahul“ või „väga rahul“; Joonis 12).

Joonis 12. Solidaarsusprojektide osalejate rahulolu projektikogemusega. *How satisfied are you with your European Solidarity Corps experience?*

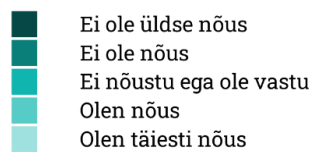
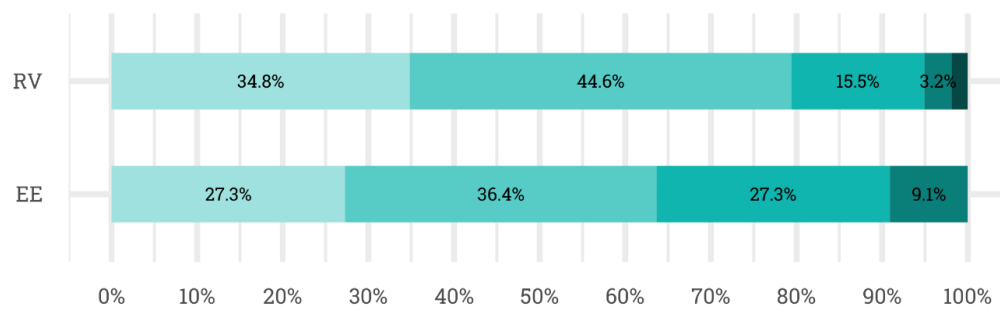
Lisaks paluti vabatahtliku teenistuse osalejatel RAY SOC küsitluses hinnata projekti tähendusrikkust, kui lihtne oli neil projektis osalemist endale lubada ning kui lihtne oli end projektis täielikult väljendada. Mitte üheski aspektis ei ole märkimisväärseid erinevusi Eesti osalejate hinnangute ja programmiüleste keskmiste hinnangute vahel. Kõige kõrgemaid hinnanguid andsid osalejad projekti tähendusrikkusele (Joonis 13).

Joonis 13. Osalejate hinnangud oma projektikogemusele. 0 - *pole üldse lihtne/üldse mitte*, 10 - *väga lihtne/väga*

Veel uuriti vabatahtliku teenistuse osalejatelt selle kohta, kas projekt laiendas nende võrgustikke (Joonis 14). Eesti osalejatest tajus projekti mõju oma võrgustike laienemisele

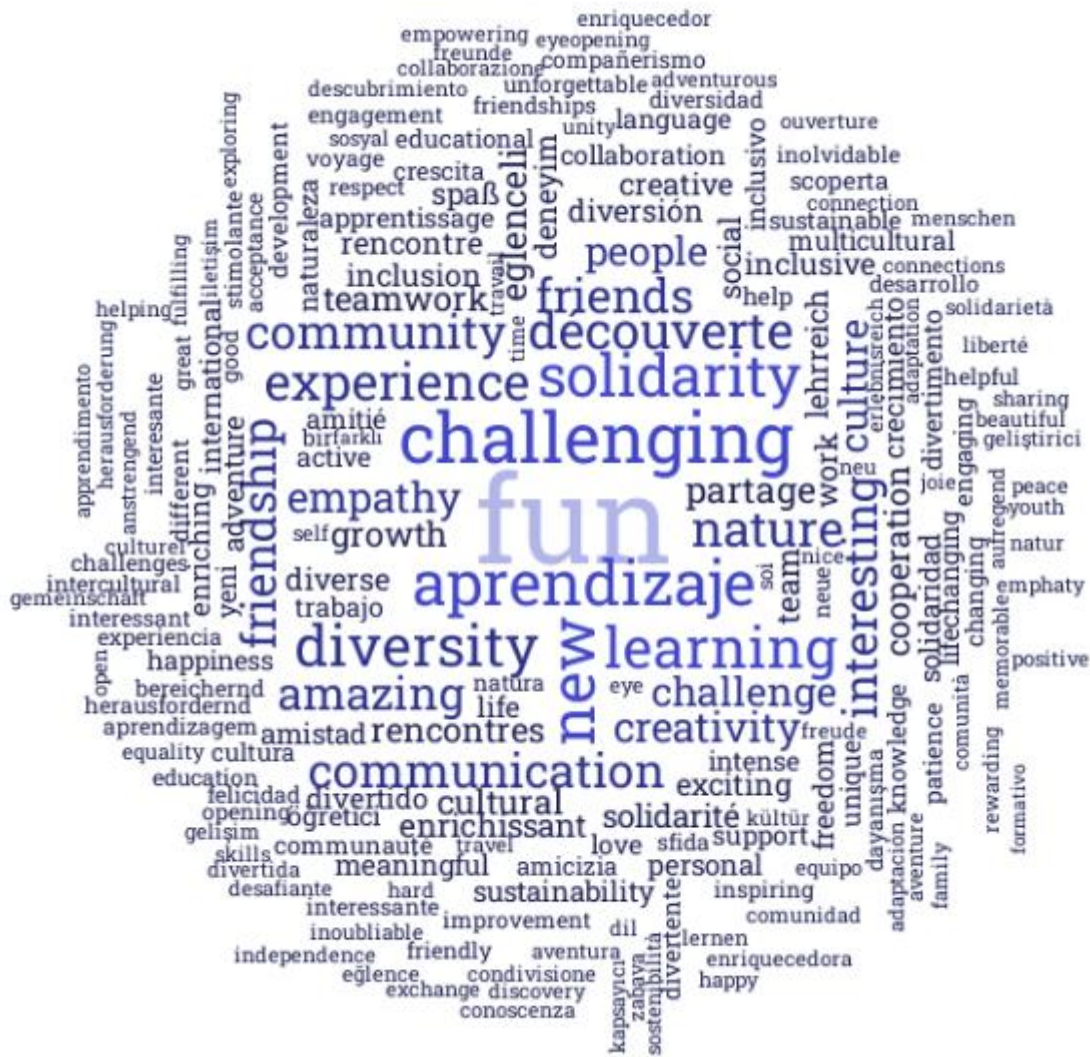
väiksem osa (64% („nõus“ või „täiesti nõus“) kui programmis üldiselt (79% nõus“ või „täiesti

nõus“).

Joonis 14. Projekti mõju osalejate võrgustikele - vabatahtlik teenistus. EE – Eesti andmestik, RV – prog. rahvusvah. keskmine. *Minu võrgustikud on oluliselt laienenud.* **Märkus:** Eesti andmestikus on sellele küsimusele vastanud n=11. Programmi rahvusvahelises andmestikus “Ei ole üldse nõus” märkis 1,9% vastajatest.

Vabatahtliku teenistuse osalejatel paluti RAY SOC küsitlusankeedis kirjeldada oma projektikogemust kolme sõnaga. Joonis 15 näitab Eesti ning Joonis 16 rahvusvahelise andmestiku põhjal, millega projektid vastajate meelde jäid.

Joonis 16. Kui mõtlete projektile tagasi, siis millised kolm sõna kirjeldavad teie kogemust kõige paremini? - vabatahtlik teenistus (prog. rahvusvah. andmestik).

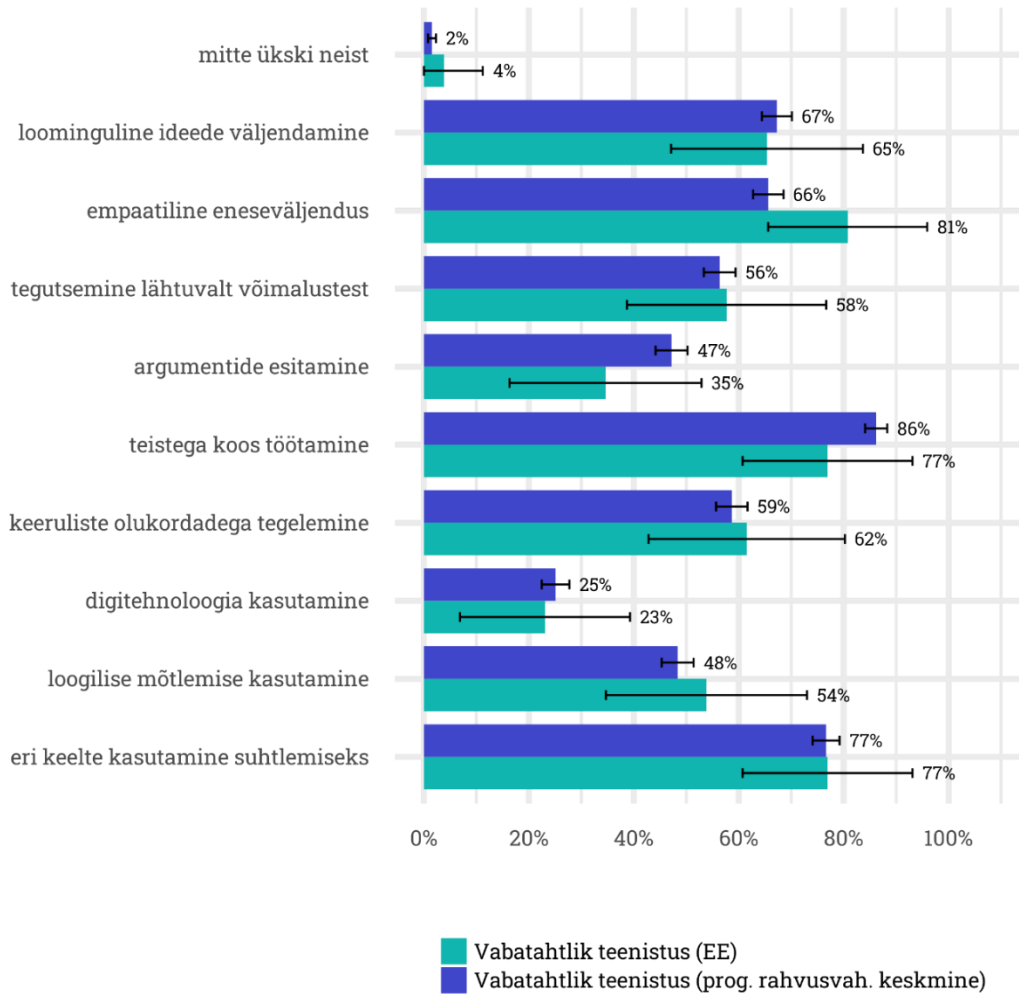
3.2. Osalemise mõju teadmistele, oskustele ja hoiakutele

Järgnev peatükk keskendub Solidaarsuskorpuse projektide tajutud mõjule osalejate teadmistele, oskustele ja hoiakutele. Solidaarsusprojektide puhul käsitleme ka projektide tajutud mõju osalejate hariduslikule ja professionaalsele arengule.

3.2.1. Vabatahtlik teenistus

Teadmised

RAY SOC vabatahtliku teenistuse küsitlusanneedis paluti vastajatel märkida kõik teemad, mille kohta nad projektis midagi õppisid (Joonis 17).

Joonis 17. Projektis arendatud teadmised. *Projekti käigus õppisin midagi järgmiste teemade kohta...* **Märkus:** Eesti andmestikus on sellele küsimusele vastanud n=26.

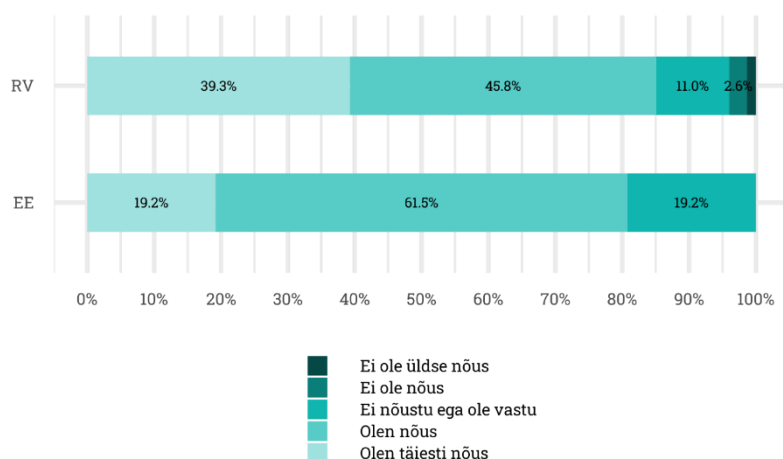
Kõige sagedamini märkisid Eesti vastajad empaatilise eneseväljenduse (81%), teistega koos töötamise (77%) ja suhtlemiseks eri keelte kasutamise (77%) kohta õppimist. Võrreldes teiste teemadega märgiti harvem digitehnoloogia kasutamise kohta õppimist (23%).

Oskused ja hoiakud

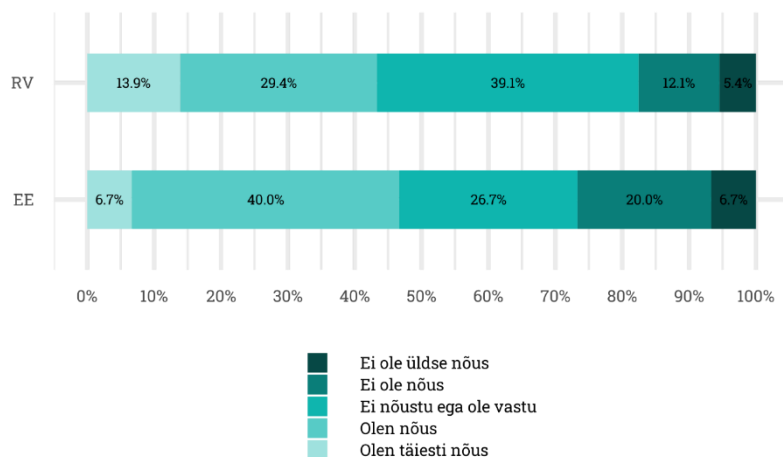
Vabatahtliku teenistuse osalejatelt uuriti ka projekti käigus arendatud oskuste ja hoiakute kohta. Teiste oskuste ja hoiakutega võrreldes paistab silma projektide mõju meeskonnatöö oskustele, mille arengut raporteeris vähem vastajaid (Joonis 19): programmiüleselt ei nõustu 18% ning Eesti vastajatest 27%, et projekt arendas nende meeskonnatöoga seotud oskusi.

Selles küsitlusmoodulis uuritud oskustest ja hoiakutest tajuvad osalejad projekti positiivset mõju kõige selgemalt läbisaamisele teistsuguse kultuuritaustaga inimestega (Eesti 100%, prog. rahvusvah. keskmine 90%, Joonis 20). Lisaks sai valdav enamus osalejatest teadlikumaks sellest, milliseid pädevusi nad edasi tahavad arendada (Eesti 81%, prog. rahvusvah. keskmine

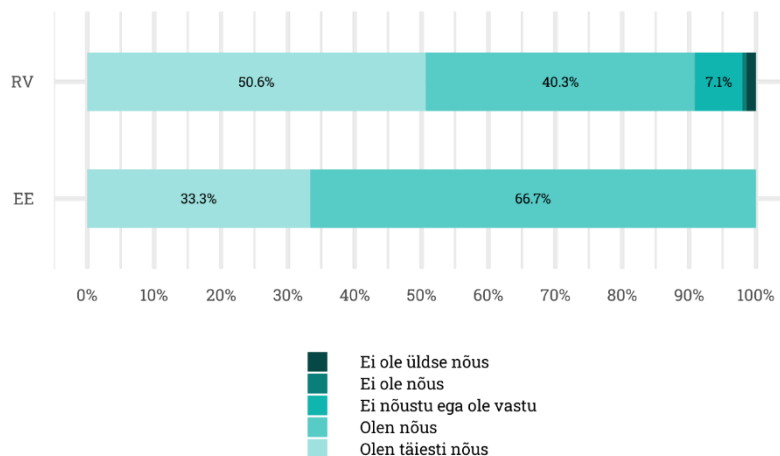
85%, Joonis 18). Eesti osalejatest parandas arutlemise ja kriitilise mõtlemise võimet 77% (prog. rahvusvah. keskmine 81%, Joonis 21), võimet tegeleda sotsiaalpoliitiliste probleemidega 62% (prog. rahvusvah. keskmine 76%, Joonis 23) ning võimet osaleda poliitikakujundamis- ja otsustusprotsessides mõnevõrra vähem vastajaid – 36% (prog. rahvusvah. keskmine 70%, Joonis 22). Eesti andmestiku põhjal seisab pärast projekti solidaarsuse eest rohkem enne 39% vastajatest (prog. rahvusvah. keskmine 57%, Joonis 24).

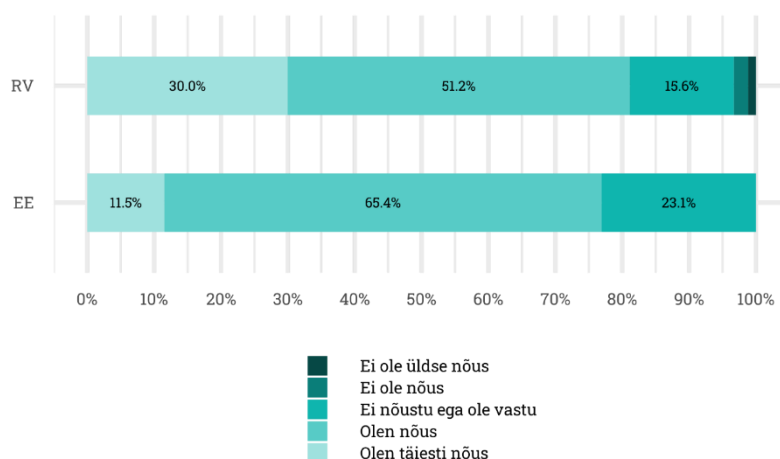
Joonis 18. *Olen saanud teadlikuks sellest, milliseid pädevusi tahan edasi arendada.* **Märkus.** Eesti andmestikus on sellele küsimusele vastanud n=26.

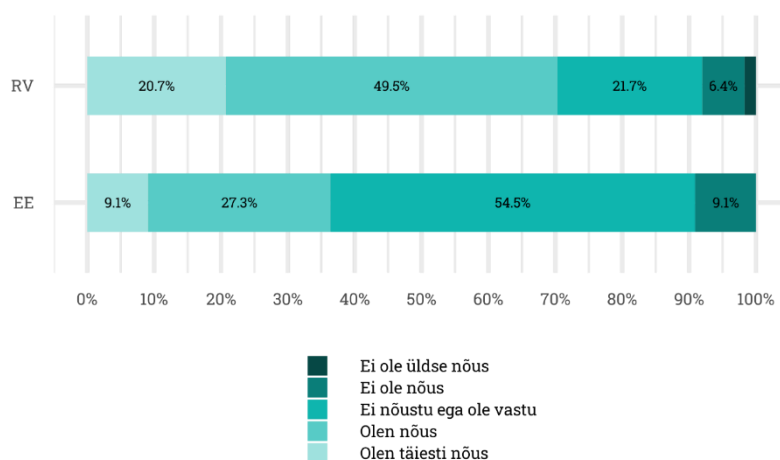
Joonis 19. *Parandasin oma võimet meeskonnas töötada.* **Märkus:** Eesti andmestikus on sellele küsimusele vastanud n=15.

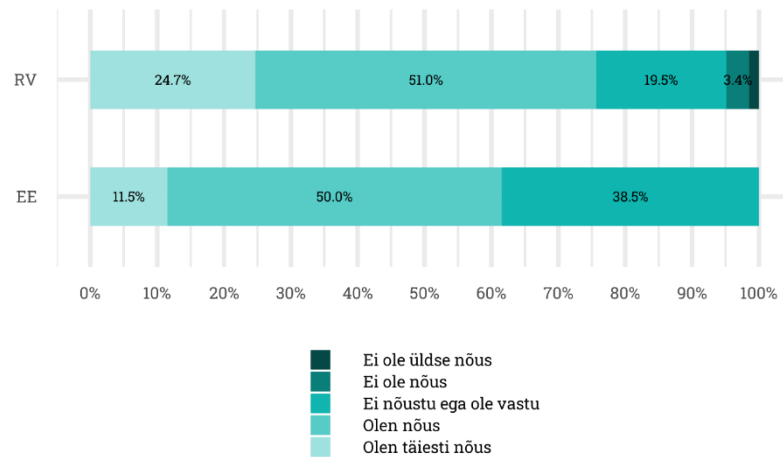
Joonis 20. Parandasin oma läbisaamise võimet inimestega, kellel on teistsugune kultuuritaust. Märkus: Eesti andmestikus on selle küsimuse vastamismäär madal (n=15).

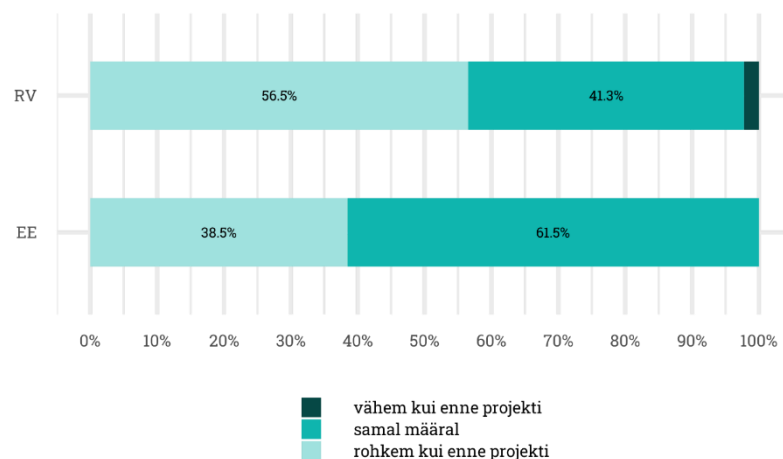
Joonis 21. Parandasin arutlemise ja kriitilise mõtlemise võimet. Märkus: Eesti andmestikus on sellele küsimusele vastanud n=26.

Joonis 22. Parandasin oma võimet osaleda poliitikakujundamis- ja otsustamisprotsessides. Märkus: Eesti andmestikus on sellele küsimusele vastanud n=11.

Joonis 23. Parandasin oma võimet tegeleda sotsiaalpoliitiliste probleemidega. **Märkus:** Eesti andmestikus on sellele küsimusele vastanud n=26.

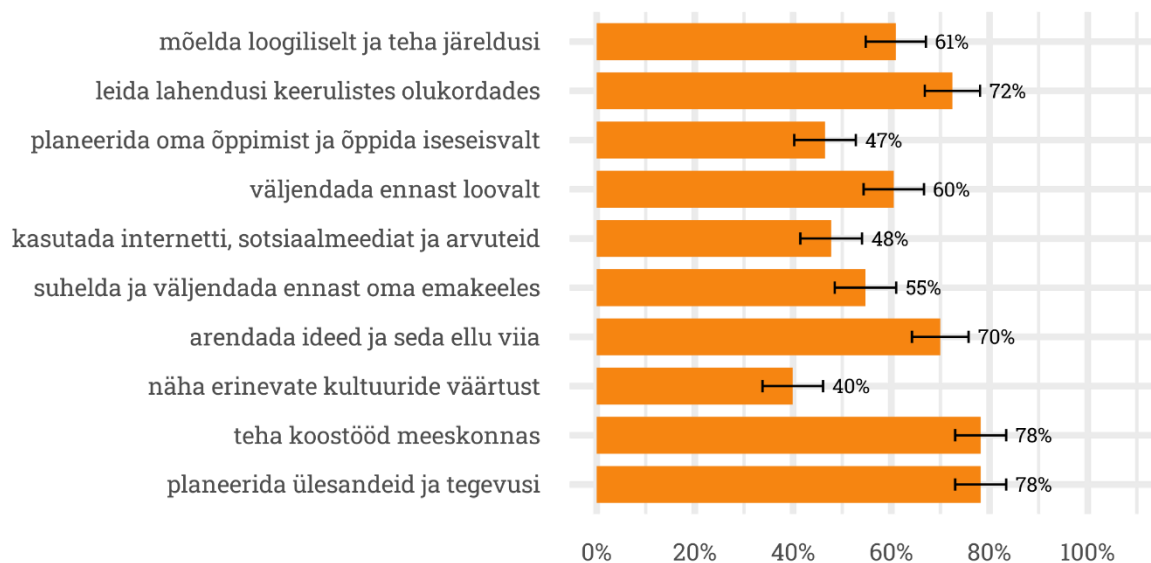

Joonis 24. Pärast projekti seisan aktiivselt solidaarsuse eest. **Märkus:** Eesti andmestikus on sellele küsimusele vastanud n=26.

3.2.2. Solidaarsusprojektid

Võtmepädevused

Joonis 25 toob välja solidaarsusprojektide osalejate hinnangud projektides arendatud võtmepädevuste kohta. Kõige suurem osa solidaarsusprojektides osalenud noortest tajus, et arendas projekti käigus meeskonnatööoskusi (78%), planeerimis- ja organiseerimispädevust (78%), probleemilahendusoskusi (72%) ning võimet oma ideid arendada ja ellu viia (70%).

Joonis 25. Projekti käigus arendatud võtmepädevused – solidaarsusprojektide osalejad. *Through my participation in this activity I learned better how to...*

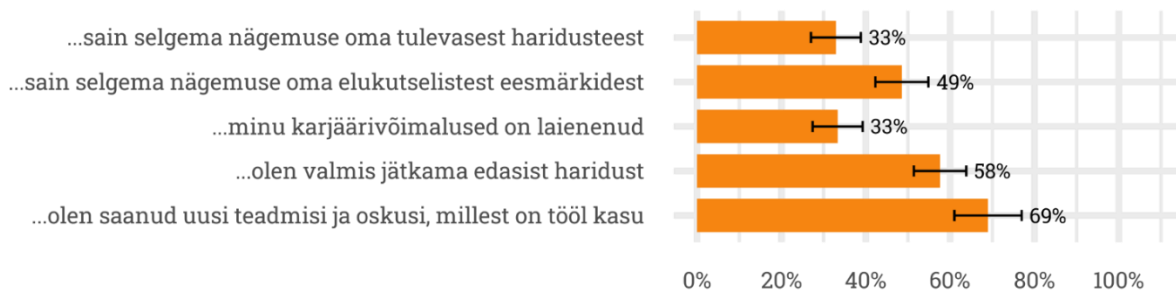
Oskused ja hoiakud

Solidaarsusprojektide lõpparuannete küsitlusanneedis uuriti osalejatelt projektis arendatud oskuste ja hoiakute kohta. Kõige suurem osakaal vastajatest tajus suurenenud enesekindlust (72%), paremini oma tugevuste ja nõrkuste mõistmist (72%), paranenud võimet uute olukordadega kohaneda (69%) ning suurenenud avatust ja huvi uute väljakutsete vastu (69%). Harvem märkisid osalejad projekti mõju huvile Euroopa teemade vastu, eurooplasena tundmisele ning teadlikkusele sotsiaalsetest ja poliitilistest mõistetest nagu demokraatia, õiglus, võrdsus, kodakondsus või kodanikuõigused. Samas on tähelepanuväärne, et ka nende teemade puhul tajus projekti mõju ligi kolmandik osalejatest.

Joonis 26. Projekti käigus arendatud oskused ja hoiakud – solidaarsusprojektide osalejad (%). Võimalik märkida mitu varianti *After having taken part in this activity...*

Solidaarsusprojektide osalejad hindasid projekti lõpparuande küsitlusanneedis projekti mõju hariduslikule ja professionaalsele arengule ning tulemused näitavad, et kõige sagedamini märkisid vastajad, et arendasid projektis oskuseid ja teadmisi, mida neil tulevikus tööturul vaja võib minna (69%). Samuti tajus üle poole vastajatest projekti tõttu kõrgemat valmisolekut edasi õppimiseks (58%) ning ligi pool vastajatest (49%) märkis, et projekti tõttu on neil selgem arusaam oma tööalastest eesmärkidest (Joonis 27).

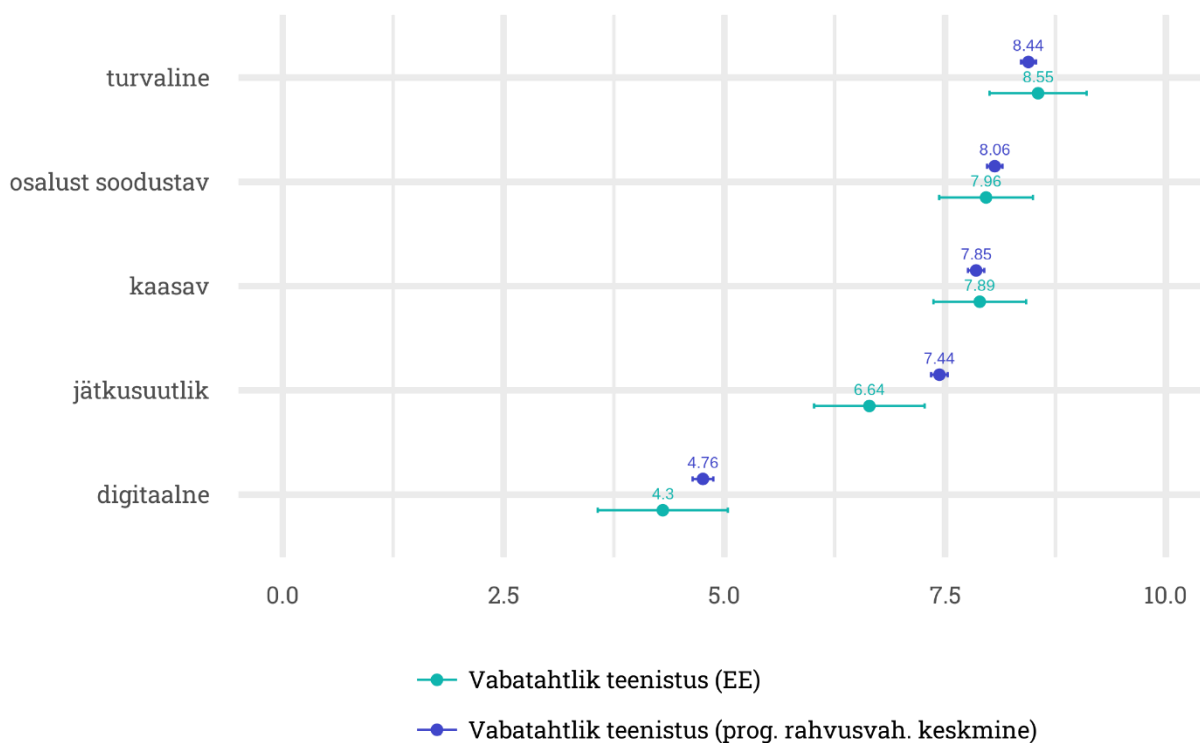
Joonis 27. Mõju osalejate hariduslikule ja professionaalsele arengule – solidaarsusprojektide osalejad. *Thanks to this European Solidarity Corps activity...*

4. Programmi prioriteetide kajastumine projektides

Küsitluse käigus kogutud andmed annavad infot ka selle kohta, mil määral adresseerivad Solidaarsuskorpuse projektid programmi prioriteete: kaasatus ja mitmekesisus, noorte osalus, keskkonnahoid ja digilahendused. 2021. aastal oli Solidaarsuskorpuse prioriteediks lisaks RAY SOC uuringus käsitletud neljale prioriteedile ka ennetus ja terviseedendus¹³, kuid vastavate andmete puudumise tõttu me selle prioriteedi kajastumist projektides ei käsitle. RAY SOC küsitlusuuringus uuriti nii selle kohta, mil määral arendasid projektid nelja programmi prioriteediga seotud pädevusi, aga ka seda, mil määral tundsid osalejad, et iga prioriteet projekti elluviimisel kajastus. Kuna programmi prioriteetid kajastuvad põhjalikult RAY SOC küsitlusuuringus, aga mitte projektide lõpparuandluses, mida kasutasime selles uuringus solidaarsusprojektide osalejate kogemuse uurimiseks, siis **käsitleb järgnev peatükk vaid vabatahtliku teenistuse projekte.**

Osalejatel paluti hinnata, mil määral iseloomustavad programmi prioriteetidega seotud märksõnad projekti, milles nad osalesid. Joonis 28 näitab, et kõige suuremad erinevused Eesti andmestikul põhinevate ning programmi rahvusvaheliste keskmiste hinnangute vahel on projektide jätkusuutlikkuses – Eesti osalejad annavad projektide jätkusuutlikkusele mõnevõrra madalamaid hinnanguid. Võrreldes teiste märksõnadega anti projektide digitaalsusele madalamaid hinnanguid nii Eestis kui programmis üldiselt.

¹³ https://youth.europa.eu/sites/default/files/european_solidarity_corps_guide_2021_v2.pdf

Joonis 28. *Projekt oli üldiselt...* (keskmised hinnangud skaalal 0-10)

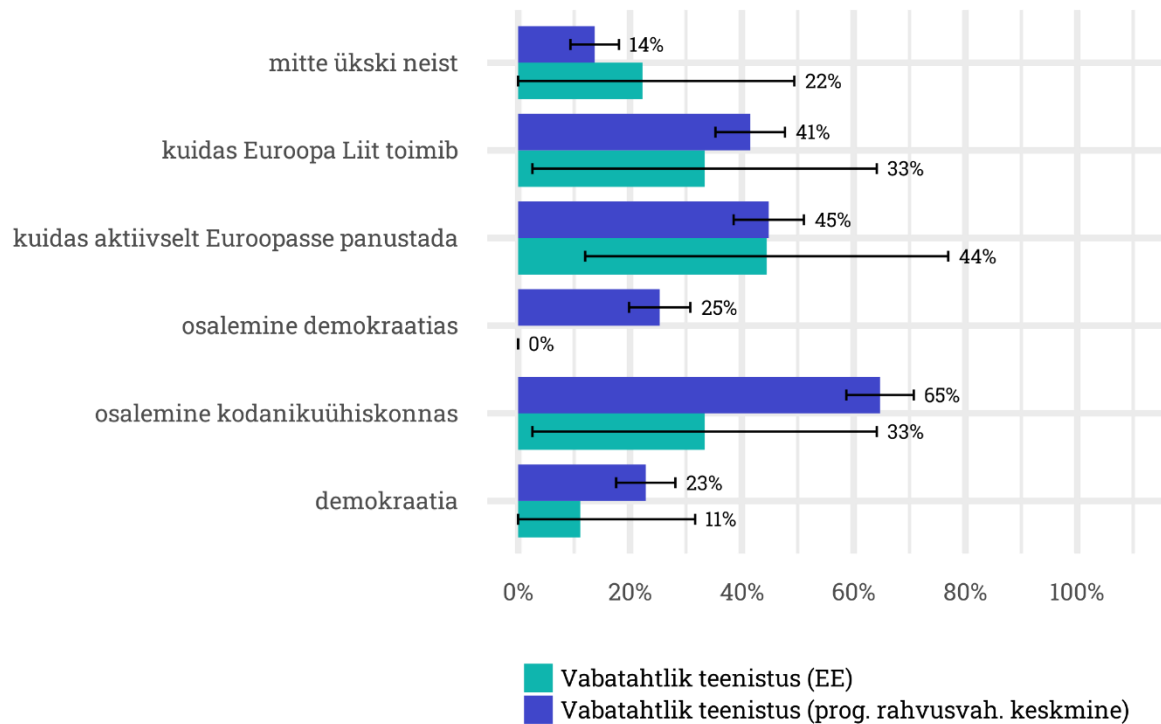
4.1. Noorte osalus

4.1.1. Mõju osalejatele

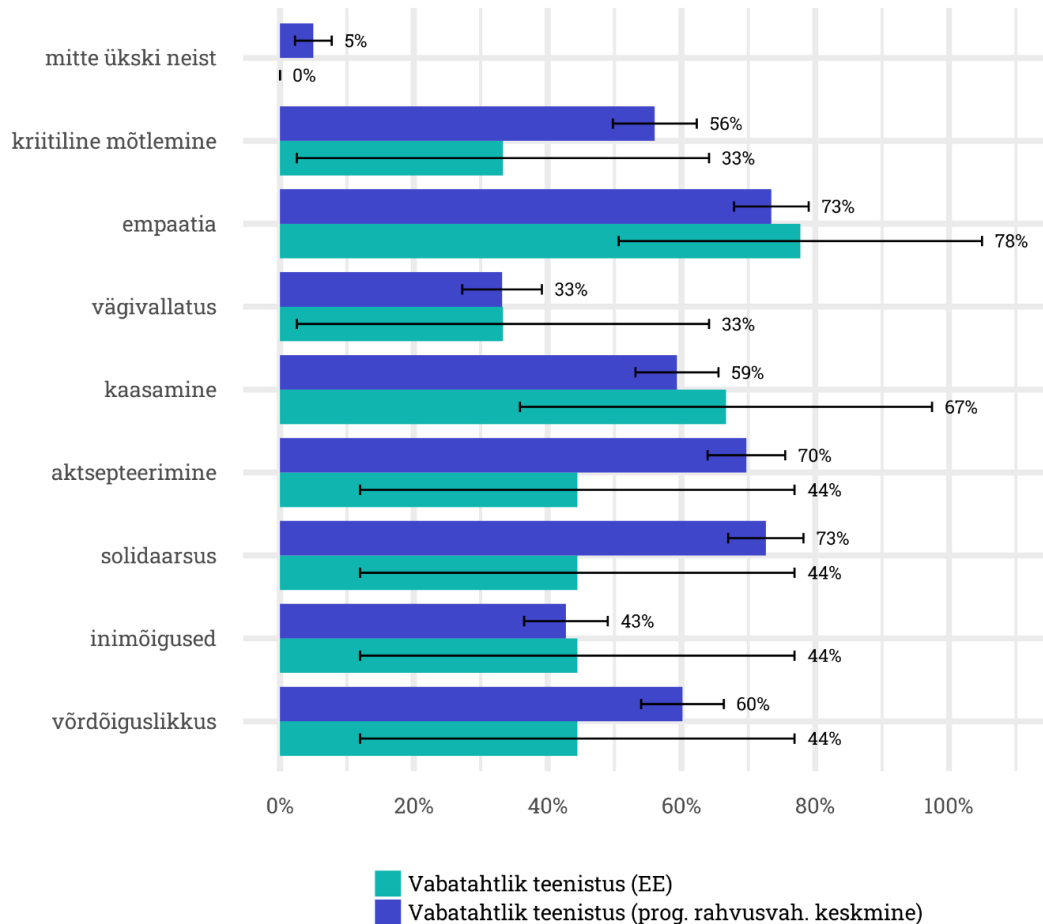
Teadmised

Vabatahtliku teenistuse osalejatelt uuriti RAY SOC küsitlusuuringus, milliste noorte osalusega seotud teemade kohta nad projekti käigus õppisid. Eesti vastajad märkisid esimesest loetelust (Joonis 29) kõige sagemini aktiivselt Euroopasse panustamise ning kodanikuühiskonnas osalemise ja ELi toimimise kohta õppimist ning teisest noorte osalusega seotud teemade loetelust (Joonis 30) kaasamise ja empaatia kohta õppimist.

Siin ja edaspidi programmi prioriteetidega seotud alapeatükkides tuleb silmas pidada, et prioriteete käsitlevate küsitlusmoodulite randomiseeritud esitamise tõttu vastas igale moodulile vaid umbes neljandik vastajatest. Ka üldiselt küllaltki väikse vastajate arvu tõttu Eesti andmestikus kajastuvad prioriteetidega seotud moodulites Eesti kohta seega vaid üksikute vastajate hinnangud.

Joonis 29. Noorte osalusega seotud teadmiste areng vabatahtliku teenistuse projektides. *Projekti käigus õppisin midagi järgmiste teemade kohta...* **Märkus:** Eesti andmestikus on sellele küsimusele vastanud n=9.

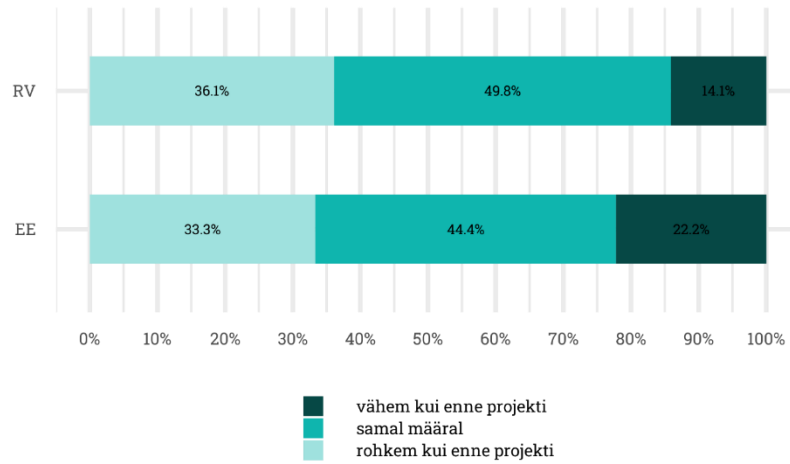

Joonis 30. Noorte osalusega seotud teadmiste areng vabatahtliku teenistuse projektides. *Projekti käigus õppisin ka midagi järgmiste teemade kohta...* Märkus: Eesti andmestikus oli sellele küsimusele vastanuid n=9

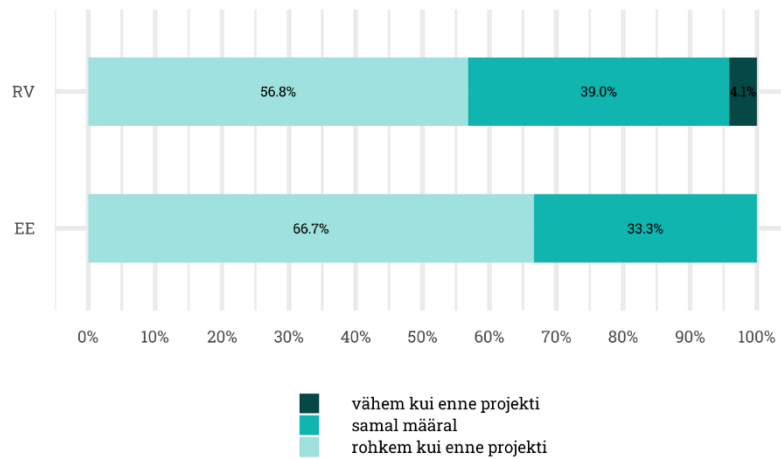
Käitumine ja hoiakud

Järgnevad joonised illustreerivad vabatahtliku teenistuse projektide mõju osalejate kodanikuaktiivsusega seotud hoiakutele ja käitumisele. Tulemused viitavad sellele, et projektidel on uuritud noorte osalusega seotud hoiakutest ja käitumisest kõige selgem mõju kohalikku kogukonda panustamise huvile.

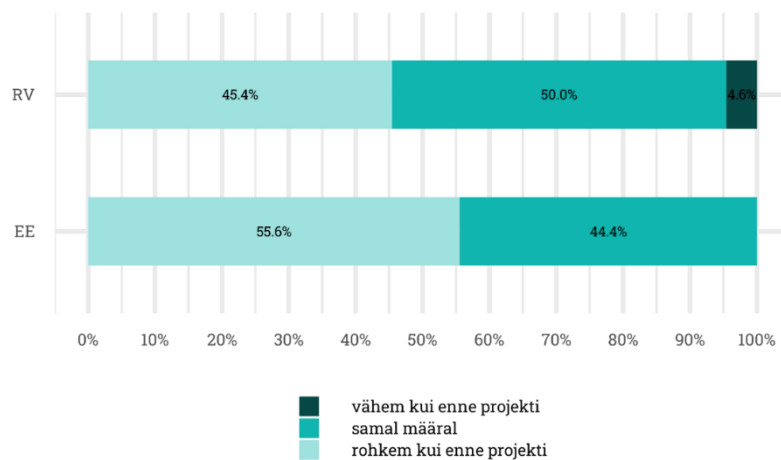
Nii Eesti osalejate seas kui programmis üldiselt märkis üle kolmandiku vastajatest, et tegelevad pärast projekti vabatahtliku tööga rohkem kui varem. Üle poole nii Eesti vastajatest kui programmiüleselt on pärast projekti rohkem huvitatud kohalikku kogukonda panustamisest. Suurenenud huvi demokraatlikes protsessides osalemise vastu tajus 68% Eesti vastajatest (prog. rahvusvah. keskmine 45%).

Joonis 31. Pärast projekti tegelen vabatahtliku tööga... **Märkus:** Eesti andmestikus on sellele küsimusele vastanud n=9

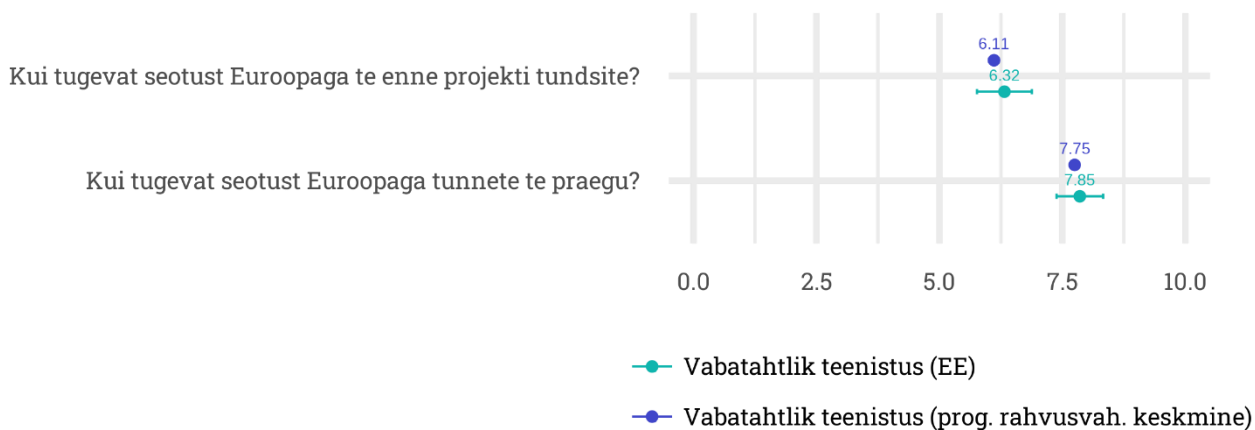

Joonis 32. Pärast projekti olen huvitatud oma kohaliku kogukonda panustamisest... **Märkus:** Eesti andmestikus on sellele küsimusele vastanud n=9

Joonis 33. Pärast projekti olen demokraatlikes protsessides osalemisest huvitatud... **Märkus:** Eesti andmestikus on sellele küsimusele vastanud n=9

Vabatahtlikus teenistuses osalejad hindasid oma seotust Euroopaga enne¹⁴ ja pärast projekti skaalal 0-10 (0 - „ei tunne üldse“, 10 - „väga tugevat“). Eesti osalejate ning programmi rahvusvaheliste keskmiste hinnangute vahel pole märkimisväärseid erinevusi ning tulemused viitavad sellele, et osalejate hinnangul tugevdavad projektid seotustunnet Euroopaga.

Joonis 34. Tajatud seotus Euroopaga enne ja pärast projekti - vabatahtliku teenistuse osalejad.

4.1.2. Prioriteedi kajastumine projektis

78% küsitlusele vastanud vabatahtliku teenistuse Eesti osalejatest (prog. rahvusvah. keskmine 83% „nõus“/“täiesti nõus“) tundis, et sai oma ideede ja seisukohtadega projekti panustada. Samuti oli valdav enamus rahul sellega, kuidas nende ideid projektis arvesse võeti (Eesti 89%, prog. rahvusvah. keskmine 76% „nõus“/“täiesti nõus“).¹⁵

¹⁴ Kõik osalejad täitsid küsitlusankeeti pärast projekti, s.t „enne“ hinnang anti tagasivaatavalt

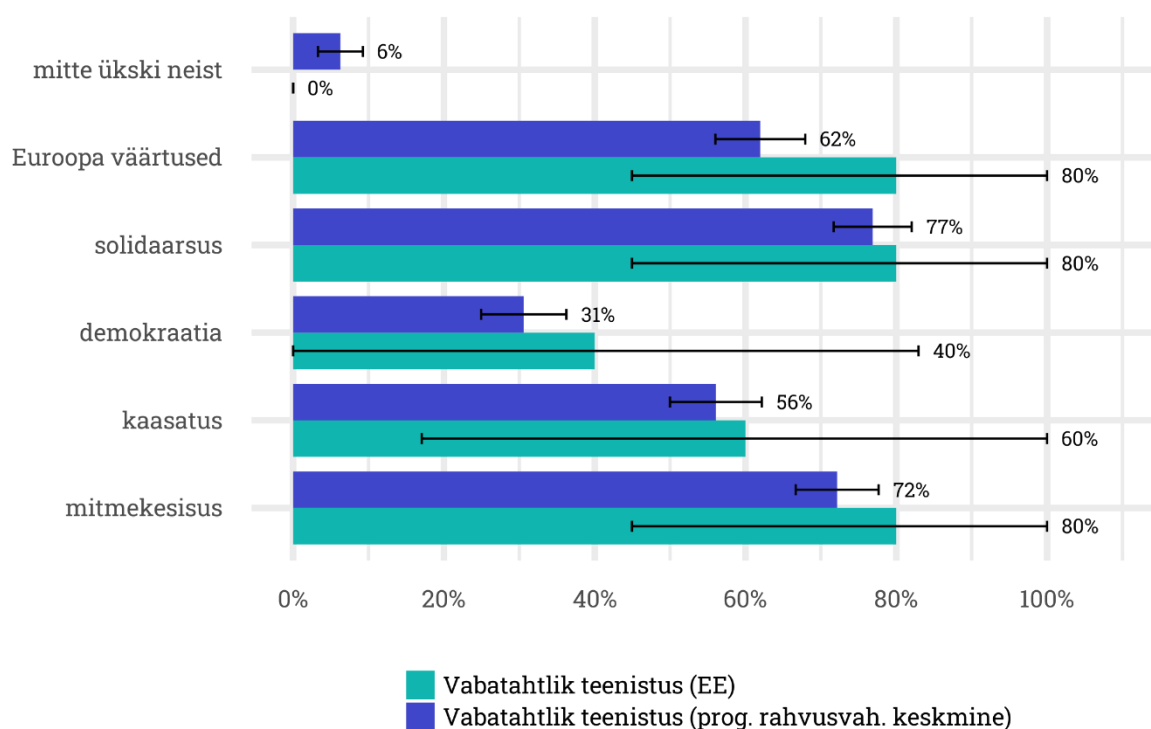
¹⁵ Eesti andmestikus on neile küsimustele vastanuid n=9.

4.2. Kaasatus ja mitmekesisus

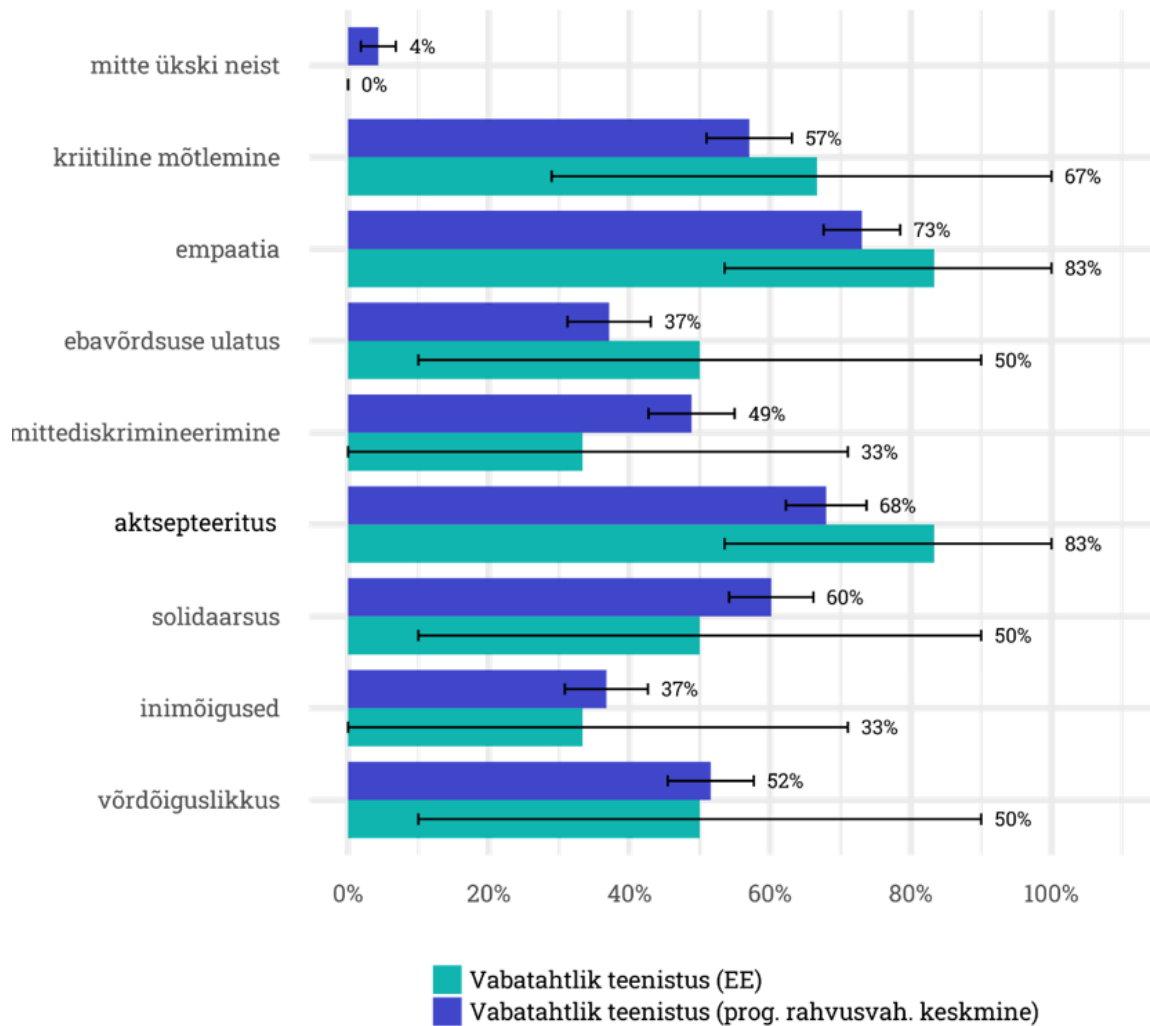
4.2.1. Mõju osalejatele

Teadmised

Nii Eesti osalejate kui programmi rahvusvaheliste keskmiste hinnangute põhjal saab öelda, et uuringus käsitletud kaasatuse ja mitmekesisusega seotud teemadest õppisid osalejad enim mitmekesisuse, solidaarsuse ja Euroopa väärtuste kohta (Joonis 35). Teisest uuringus käsitletud kaasatuse ja mitmekesisuse teemade loetelust märgiti kõige sagedamini empaatia, aktsepteerituse ja kriitilise mõtlemise kohta õppimist (Joonis 36).

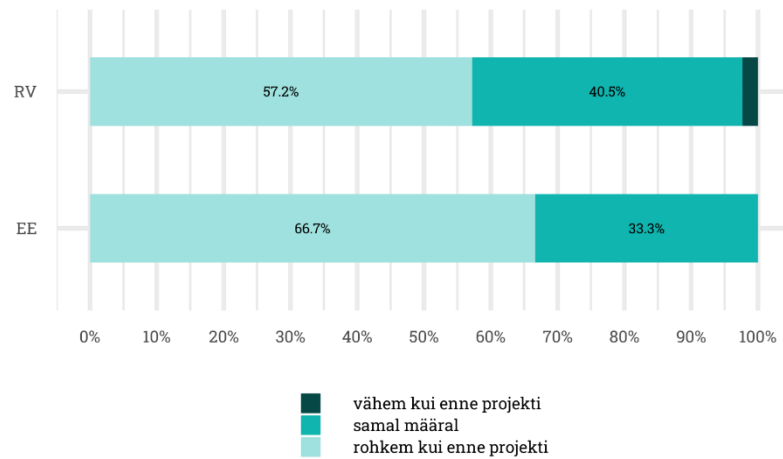
Joonis 35. Kaasatuse ja mitmekesisusega seotud teadmiste areng vabatahtliku teenistuse projektides. *Projekti käigus õppisin midagi järgmiste teemade kohta...* **Märkus:** Eesti andmestikus oli sellele küsimusele vastanuid n=6.

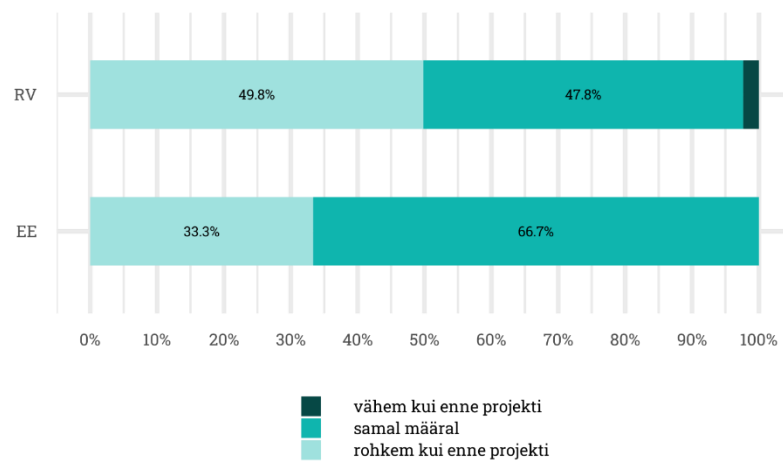
Joonis 36. Kaasatuse ja mitmekesisusega seotud teadmiste areng vabatahtliku teenistuse projektides. *Projekti käigus õppisin ka midagi järgmiste teemade kohta...* Märkus: Eesti andmestikus oli sellele küsimusele vastanud n=6

Käitumine ja hoiakud

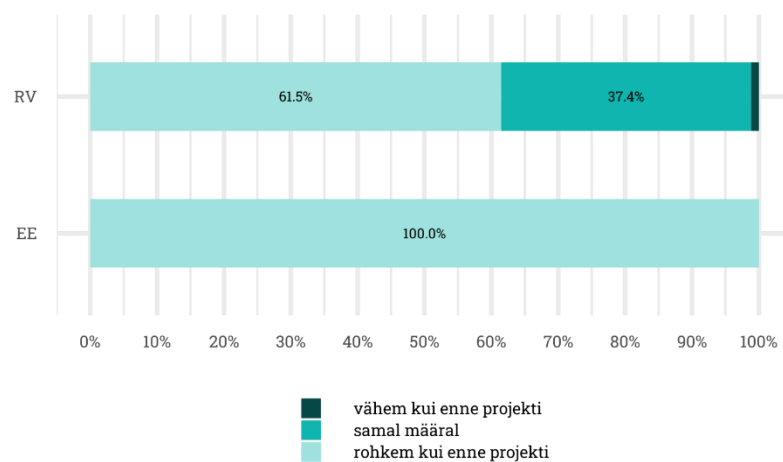
RAY SOC uuringus käsitletud kaasatuse ja mitmekesisusega seotud hoiakutest ja käitumistest oli vabatahtliku teenistuse projektidel kõige selgem mõju osalejate võimele enda õiguste eest seista: programmi rahvusvahelise keskmise järgi tajus üle 60% vastajatest, et seisab pärast projekti aktiivselt enda õiguste eest (Joonis 39). Vabatahtliku teenistuse osalejate rahvusvaheliste keskmiste hinnangute järgi toetas projekti järel aktiivselt mitmekesisust 57% vastajatest (Joonis 37) ning projekti mõju diskrimineerimise ja sallimatuse vastu võitlemisele tajus 50% vastanutest (Joonis 38).

Joonis 37. Pärast projekti toetan aktiivselt mitmekesisust... **Märkus:** Eesti andmestikus oli sellele küsimusele vastanud n=6.

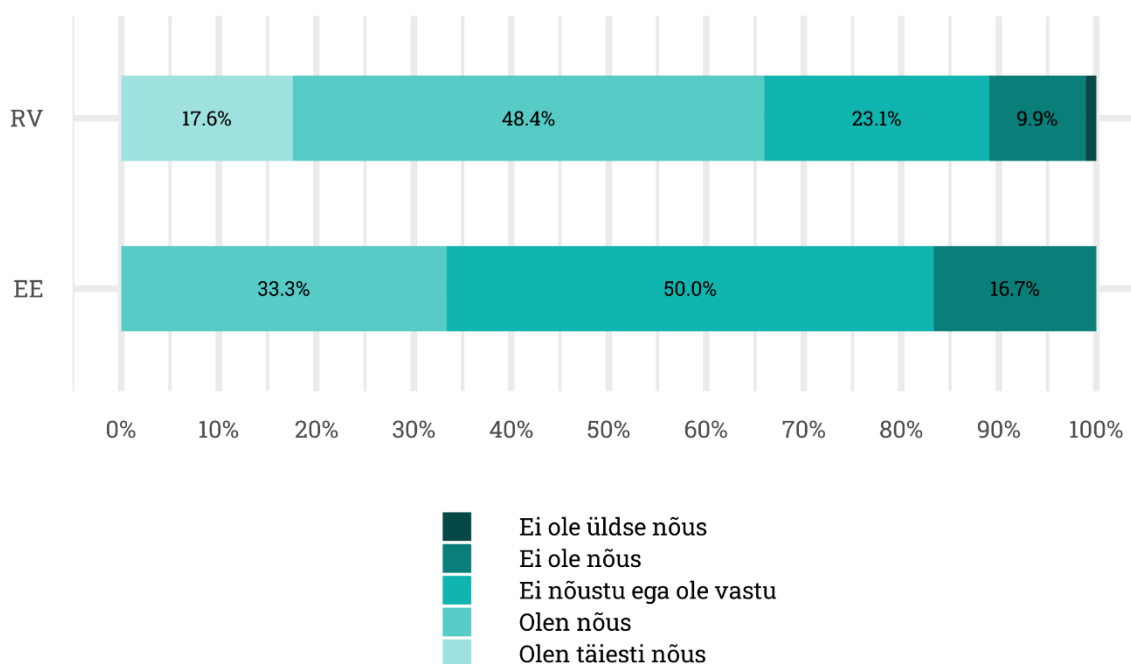
Joonis 38. Pärast projekti võitlen aktiivselt diskrimineerimise ja sallimatuse vastu... **Märkus:** Eesti andmestikus oli sellele küsimusele vastanud n=6.

Joonis 39. Pärast projekti seisan aktiivselt enda õiguste eest... **Märkus:** Eesti andmestikus oli sellele küsimusele vastanud n=6.

4.2.2. Prioriteedi kajastumine projektis

Selleks, et hinnata, mil määral kajastub kaasatuse ja mitmekesisuse prioriteet projektide korralduses, uuriti vastajatelt, kas nad tundsid end projekti hästi integreerituna. Eesti andmestiku põhjal tundis projekti integreerituna 33% („nõus“/“täiesti nõus”)¹⁶ ning programmi rahvusvahelise keskmise järgi 85% vabatahtliku teenistuse osalejatest. Veel hindasid osalejad, kas nad märkasid või kogesid projektis kaasamisel takistusi. Joonis 40 näitab, et programmi rahvusvahelise keskmise järgi ligi kaks kolmandikku mingil määral takistusi kogunud või märganud vabatahtliku teenistuse osalejatest leidis, et neist takistustest õnnestus projekti käigus üle saada.

Joonis 40. Projekti käigus õnnestus meil nendest takistustest üle saada. **Märkus:** Eesti andmestikus oli sellele küsimusele vastanuid n=6.

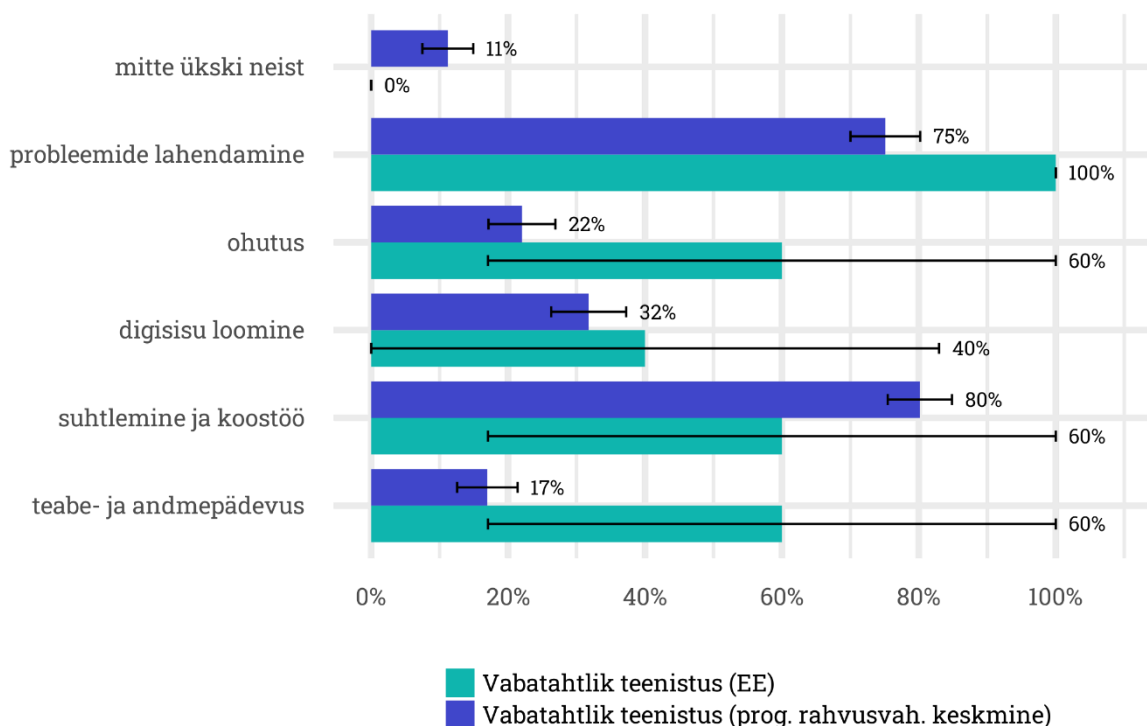
¹⁶ Eesti andmestikus oli sellele küsimusele vastanuid n=6.

4.3. Digilahendused

4.3.1. Mõju osalejatele

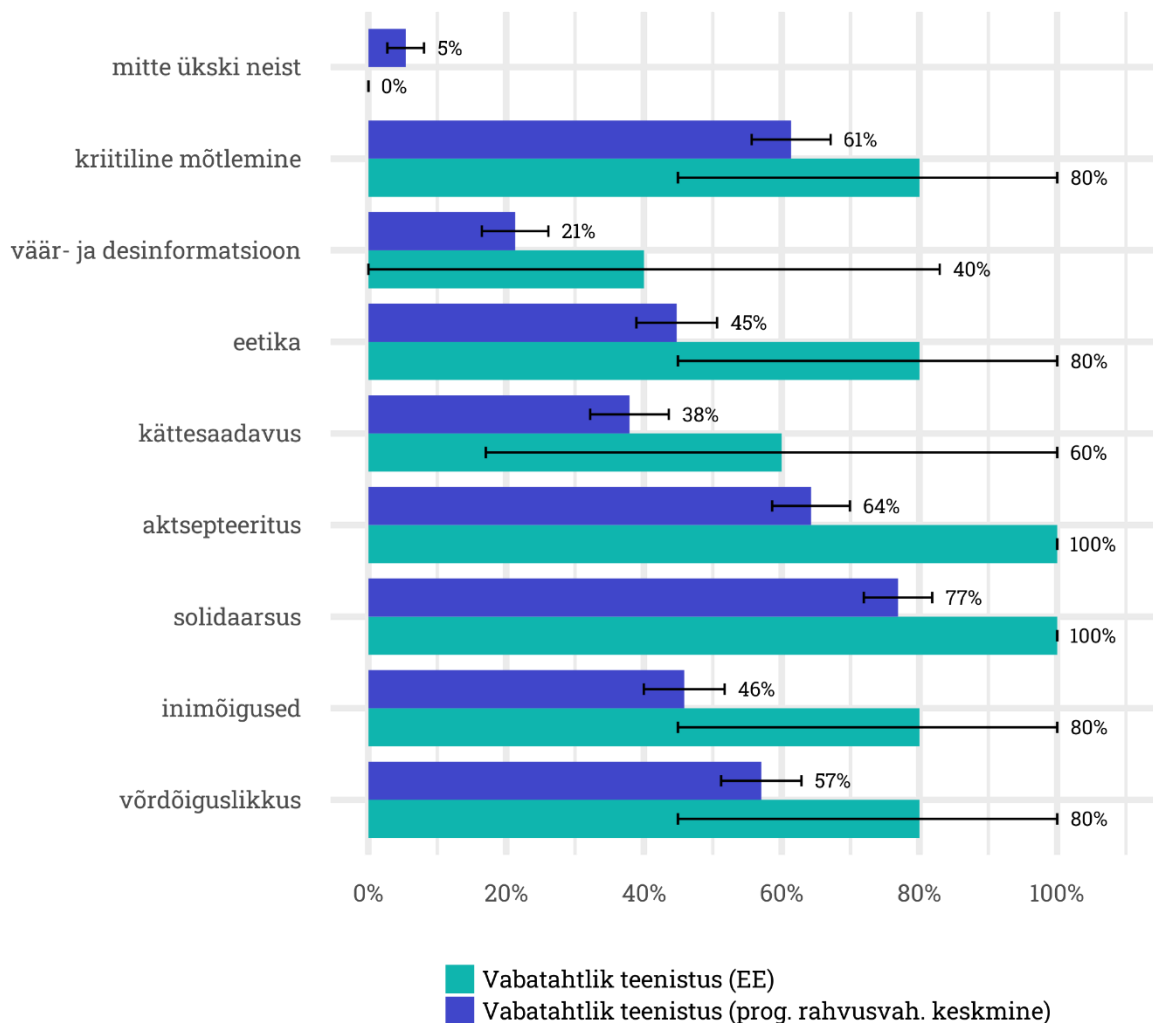
Teadmised

RAY SOC uuringus käsitletud digilahendustega seotud esimesest teemade loetelust¹⁷ märkisid programmi rahvusvaheliste keskmiste hinnangute järgi osalejad kõige sagedamini probleemide lahendamise (75%) ning suhtlemise ja koostöö kohta õppimist (80%; Joonis 41). Teisest digilahenduste kontekstis esitatud teemade loetelust (Joonis 42) õppisid osalejad programmi rahvusvaheliste keskmiste hinnangute järgi kõige rohkem solidaarsuse, aktsepteerituse ja kriitilise mõtlemise kohta.

Joonis 41. Digilahendustega seotud teadmiste areng vabatahtliku teenistuse projektides. *Projekti käigus õppisin midagi järgmiste teemade kohta...* **Märkus:** Eesti andmestikus oli sellele küsimusele vastanuid n=5.

¹⁷ Enne digilahendustega seotud teadmiste kohta uurimist täpsustati RAY SOC küsitlusanneedis, et järgnevad küsimused käsitlevad projektiga seotud digitaliseerimist, seega võib joonistel loetletud üldisemaid teemasid tõlgendada digilahendustega seotud teadmiste kontekstis (nt digilahenduste ohutus või digilahendustega seotud suhtlemine ja koostöö). Samal ajal on oluline silmas pidada, et vastajad võisid küsitluse selles plokis käsitletud teemasid siiski mõista ka laiemalt ning vastata sellest lähtuvalt.

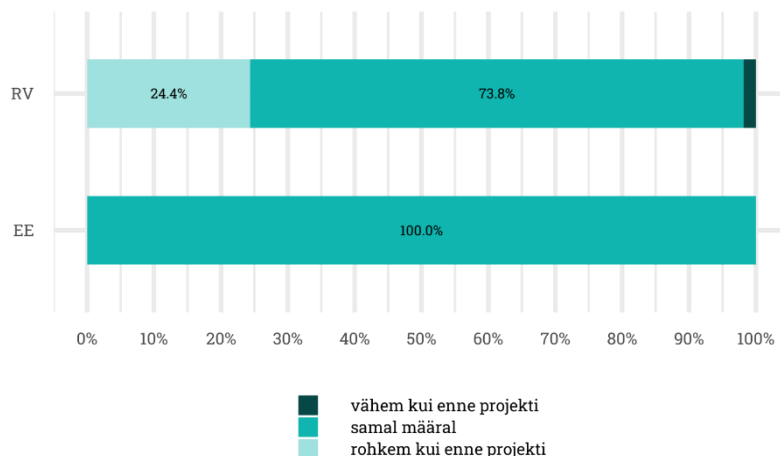

Joonis 42. Digilahendustega seotud teadmiste areng vabatahtliku teenistuse projektides. *Projekti käigus õppisin ka midagi järgmiste teemade kohta...* **Märkus:** Eesti andmestikus oli sellele küsimusele vastanud n=5

Käitumine ja hoiakud

Digiheaolu all mõistetakse Euroopa noorteprogrammides digitehnoloogiate ja -protsesside pidevat mõju inimeste vaimsele, füüsilisele ja emotsionaalsele tervisele.¹⁸ Programmi rahvusvaheliste keskmiste hinnangute järgi ei taju valdav enamus vabatahtliku teenistuse osalejatest, et projekt oleks kuidagi mõjutanud seda, kuidas nad oma digiheaolu eest hoolitseda suudavad (Joonis 43).

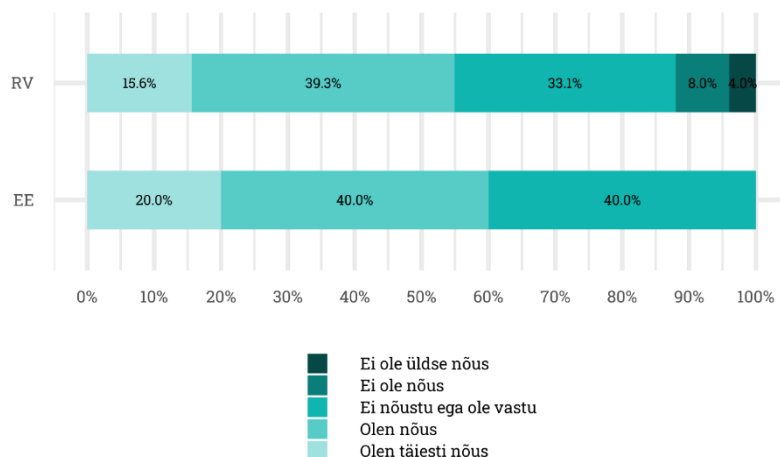
¹⁸ <https://participationpool.eu/resource-category/digital-transformation/digital-well-being/>

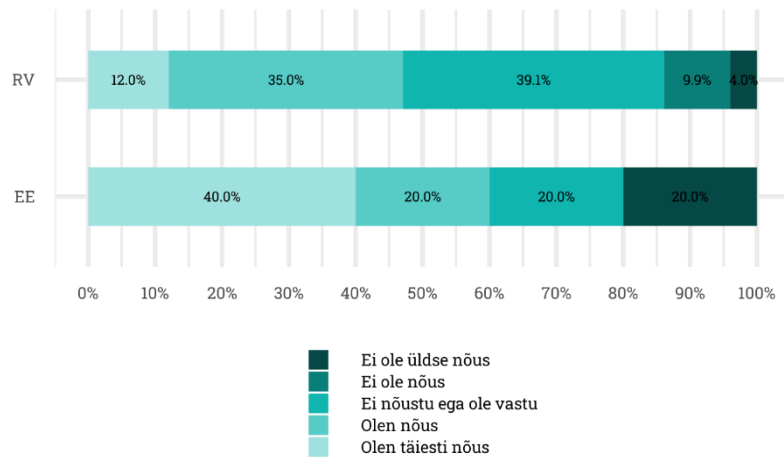
Joonis 43. Pärast projekti suudan hoolitseda oma digiheaolu eest... **Märkus:** Eesti andmestikus oli sellele küsimusele vastanuid n=5

4.3.2. Prioriteedi kajastumine projektis

Programmi rahvusvaheliste keskmiste hinnangute järgi jäi 55% vastajatest rahule sellega, kuidas projektis digiplatvorme kasutati ning 47% vastajatest olid rahul sellega, kuidas projektis digitaalsust käsitleti (Joonis 44 ja Joonis 45).

Joonis 44. Jäin rahul sellega, kuidas kasutati projektis digitaalplatvorme. **Märkus:** Eesti andmestikus oli sellele küsimusele vastanuid n=5

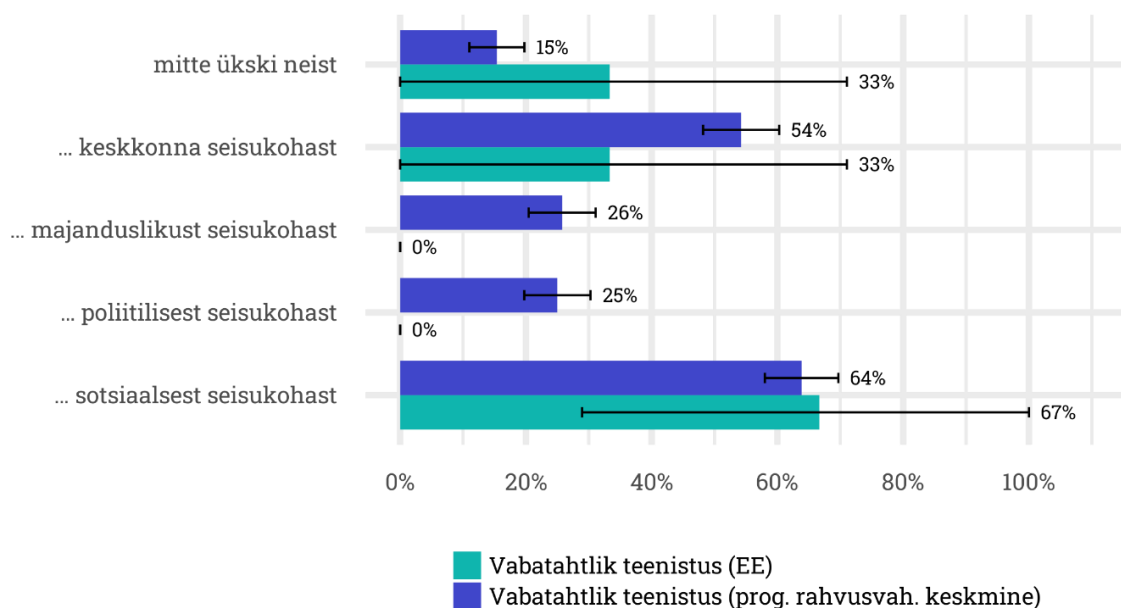
Joonis 45. Jäin rahule sellega, kuidas me projektis digitaalsust käsitlesime. **Märkus:** Eesti andmestikus oli sellele küsimusele vastanuid n=5.

4.4. Keskkonnahoid ja jätkusuutlikkus

4.4.1. Mõju osalejatele

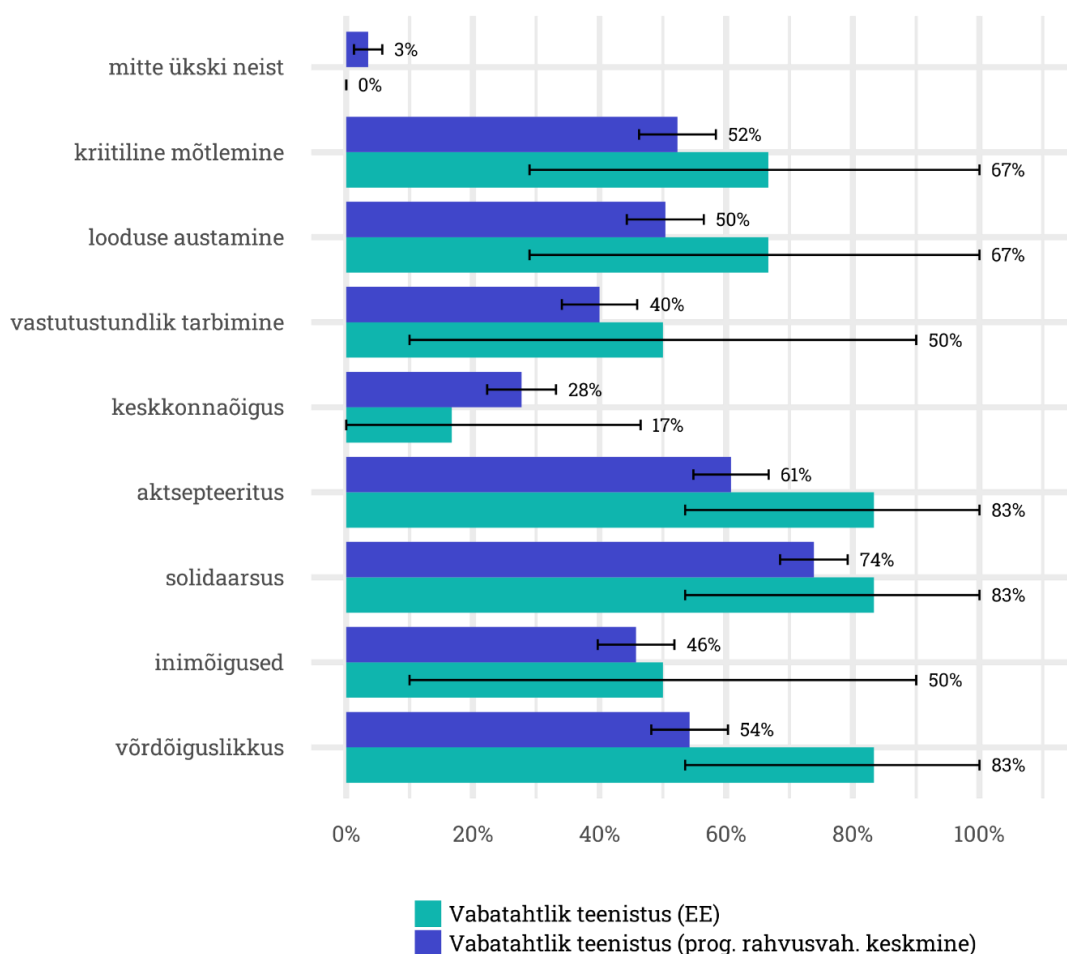
Teadmised

Vabatahtliku teenistuse osalejate programmiülesed rahvusvahelised keskmised hinnangud viitavad sellele, et kestliku arengu kohta õpiti projektides enim sotsiaalsest seisukohast ning keskkonna seisukohast lähtuvalt (Joonis 46).

Joonis 46. Keskkonnahoiuga seotud teadmiste areng vabatahtliku teenistuse projektides. *Projekti käigus õppisin midagi kestliku arengu kohta...* **Märkus:** Eesti andmestikus oli sellele küsimusele vastanuid n=6.

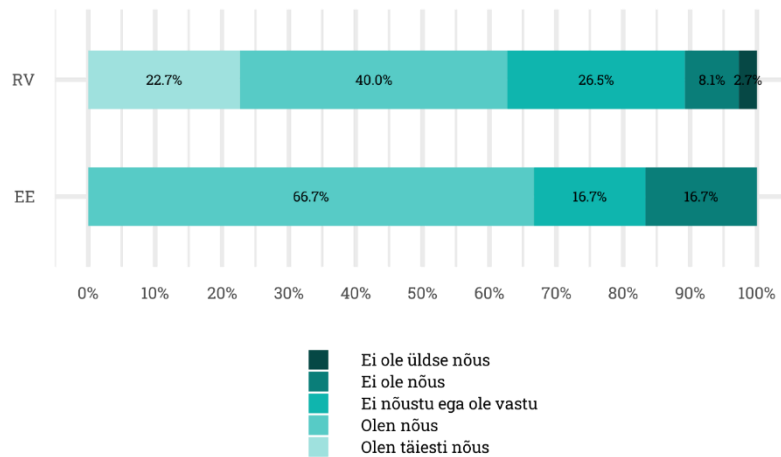
Teistest keskkonnahoiu kontekstis uuritud teemadest märkisid osalejad projektis enim solidaarsuse, aktepteerituse ja võrdõiguslikkuse kohta õppimist (Joonis 47).

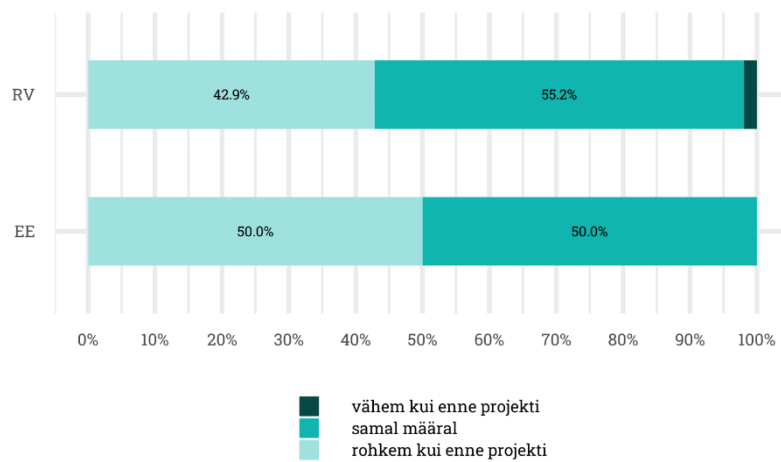
Joonis 47. Keskkonnahoiuga seotud teadmiste areng vabatahtliku teenistuse projektides. *Projekti käigus õppisin ka midagi järgmiste teemade kohta...* Märkus: Eesti andmestikus oli sellele küsimusele vastanuid n=6.

Käitumine ja hoiakud

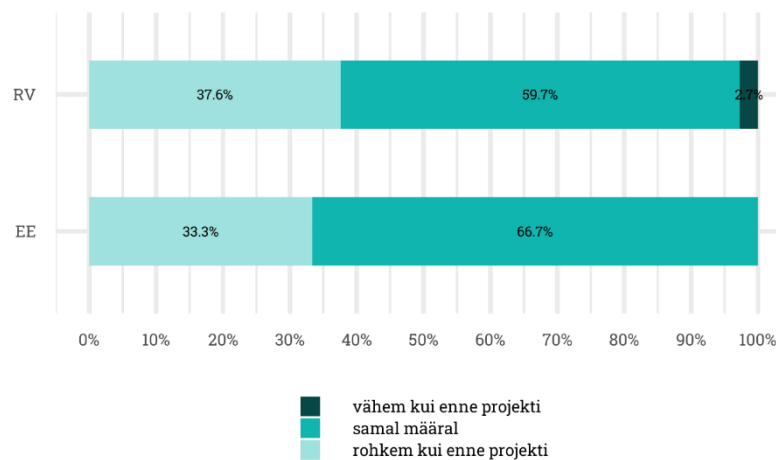
Programmiüleste rahvusvaheliste keskmiste hinnangute põhjal võib öelda, et vabatahtliku teenistuse projektid üldiselt suurendavad osalejate tundlikkust keskkonnaprobleemide suhtes. 63% (prog. rahvusvah. keskmine) vastanutest leidis, et projekt muutis nad keskkonnaprobleemide suhtes tundlikumaks (Joonis 48), 43% märkis, et panustab pärast projekti igapäevaelus rohkem keskkonnahoidlikkusse (Joonis 49) ning 38% seisab pärast projekti rohkem keskkonnahoidlikkuse eest ühiskonnas (Joonis 50) ja 24% keskkonnahoidlikkuse eest poliitikas (Joonis 51).

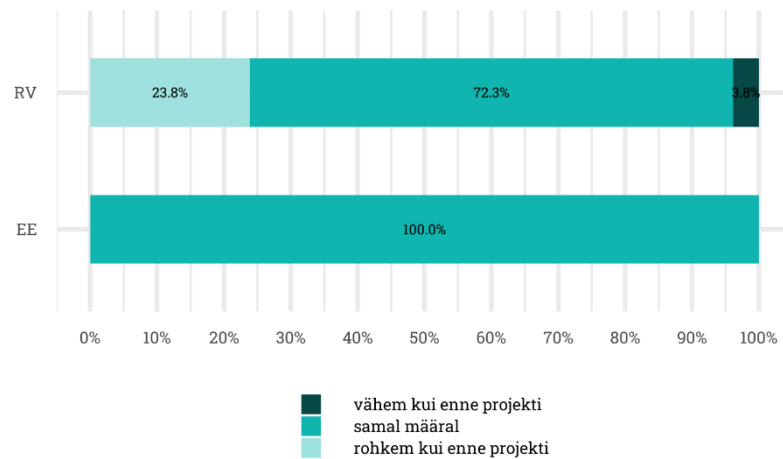
Joonis 48. *Projekt on muutnud mind keskkonnaprobleemide suhtes tundlikumaks.* Märkus: Eesti andmestikus oli sellele küsimusele vastanud n=6.

Joonis 49. *Pärast projekti panustan oma igapäevaelus aktiivselt keskkonnanahidlikkusesse...* Märkus: Eesti andmestikus oli sellele küsimusele vastanud n=6.

Joonis 50. *Pärast projekti seisan aktiivselt keskkonnanahidlikkuse eest ühiskonnas...* Märkus: Eesti andmestikus oli sellele küsimusele vastanud n=6.

Joonis 51. *Pärast projekti seisan aktiivselt keskkonnahoidlikkuse eest poliitikas...* **Märkus:** Eesti andmestikus oli sellele küsimusele vastanud n=6.

4.4.2. Prioriteedi kajastumine projektis

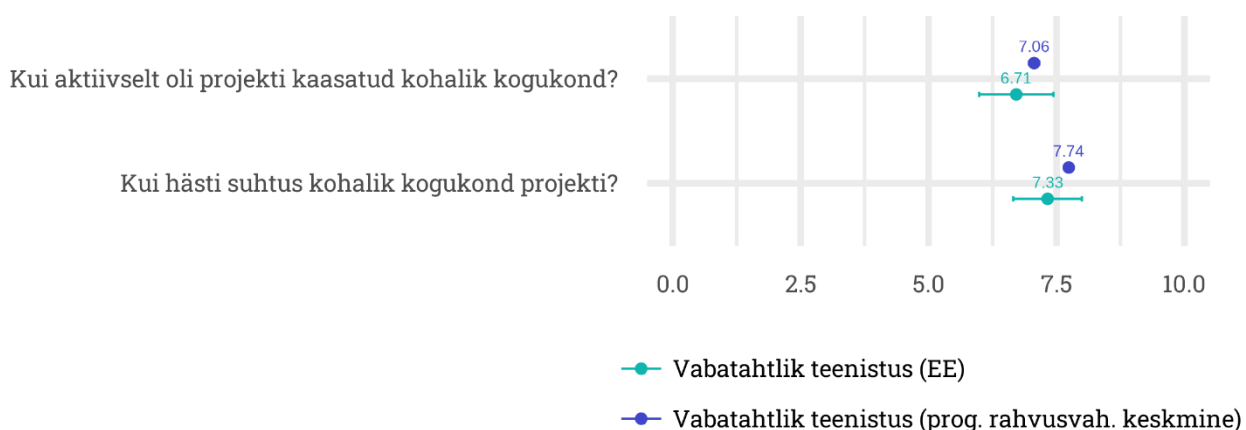
Vabatahtliku teenistuse projektide osalejatelt uuriti, kui keskkonnahoidlikuks nad projekti pidasid. Eesti osalejatest 67%¹⁹ ning programmi rahvusvahelise keskmise järgi 43% vastajatest leidis, et projekt oleks võinud olla keskkonnahoidlikum („nõus“ või „täiesti nõus“).

¹⁹ Eesti andmestikus oli sellele küsimusele vastanud n=6.

5. Mõju kohalikele kogukondadele

See peatükk keskendub projektide mõjule neisse kaasatud kohalikele kogukondadele. Vabatahtliku teenistuse osalejatel paluti skaalal 0-10 hinnata, kui aktiivselt kogukond projekti kaasatud oli ning kui hästi nad sellesse suhtusid (Joonis 52). Eesti osalejate ja programmi rahvusvahelised keskmised hinnangud ei erine üksteisest märkimisväärselt ning tulemused viitavad sellele, et üldiselt hindasid osalejad kogukonna kaasatust ning nende suhtumist projekti positiivselt.

Ka solidaarsusprojektide lõpparuandluse küsitlusankeedis käsitleti kohalikku kogukonda, uurides vastajatelt, kas nad tajusid projekti mõjul kogukonnas positiivseid muutusi. **Solidaarsusprojektide osalejatest tajus 95%, et projektiga loodi sihtrühmaks olnud kogukonnas positiivseid muutusi.**

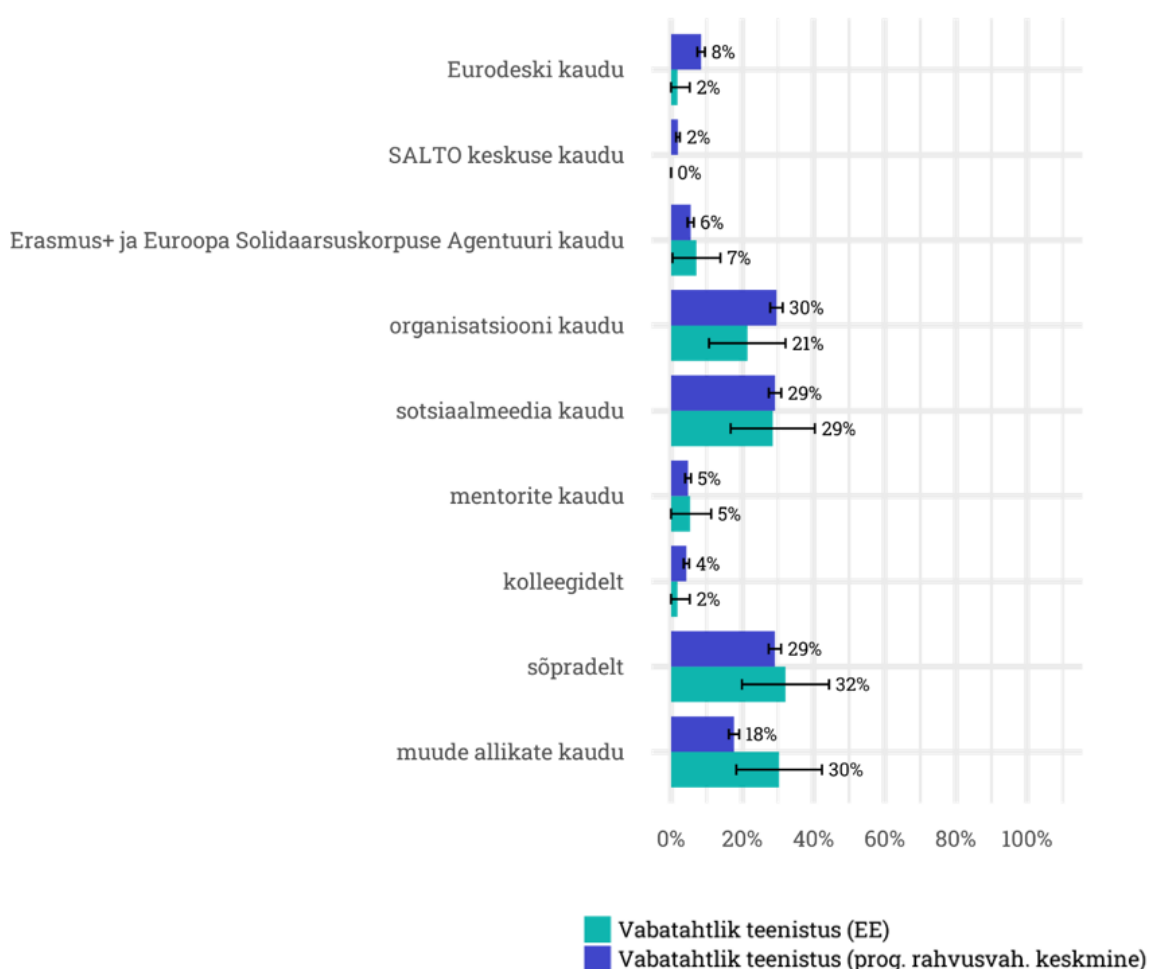

Joonis 52. Mõju kohalikele kogukondadele – vabatahtliku teenistuse projektid.

6. Projektide korraldus

6.1. Projektivõimalusest teadasaamine

Vabatahtliku teenistuse projektivõimalustest saadakse kõige sagemini teada sõpradelt (Eesti 32%, prog. rahvusvah. keskmine 29%). Ka sotsiaalmeedia või organisatsioonide kaudu sai projektivõimalusest teada pea kolmandik Eesti osalejatest. Projektivõimaluste kohta teavitamises on nii Eestis kui programmiüleselt väiksem roll SALTO keskusel, mentoritel, Eurodeskil ning Erasmus+ ja Euroopa Solidaarsuskorpuse riiklikel agentuuridel.

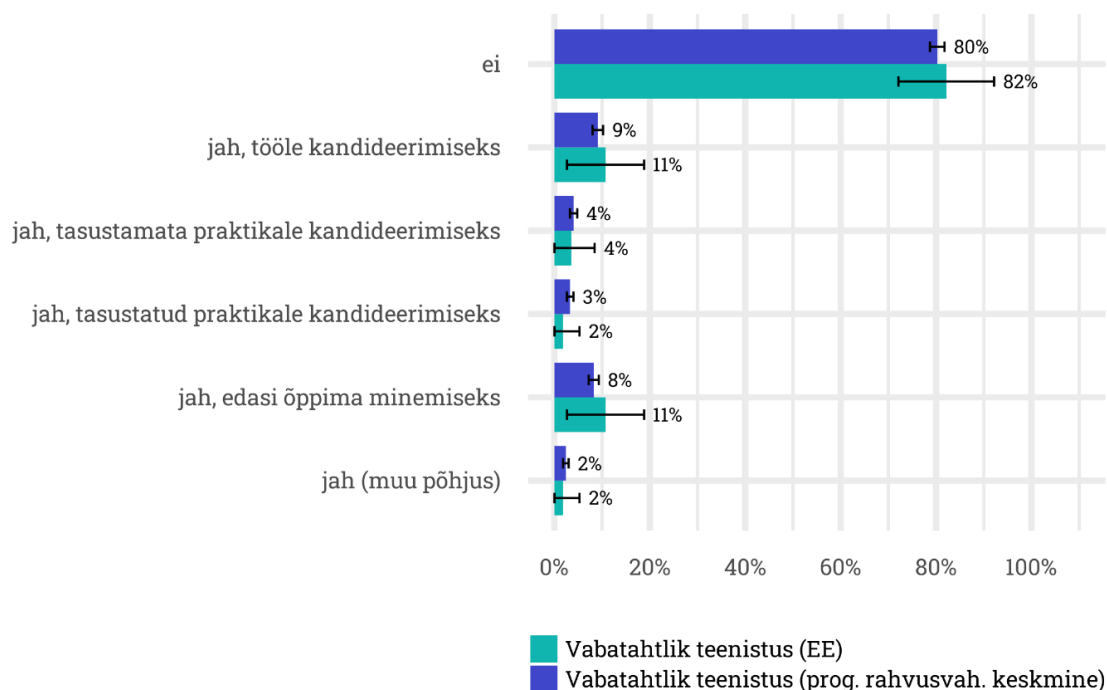
Joonis 53. *Sain projektist teada...* Vastajate osakaal (%), võimalik valida mitu vastusevarianti.

6.2. Noortepass

Enamus küsitlusele vastanud vabatahtliku teenistuse osalejatest saavad projekti lõpus noortepassi (Tabel 6). Solidaarsusprojektides on noortepass vähem levinud – alla poole osalejatest sai projekti lõpus noortepassi vm projektis omandatud pädevusi tõendava sertifikaadi. Samas näitavad RAY SOC tulemused vabatahtliku teenistuse kohta, et 82% noortepassi saanud Eesti vastajatest (prog. rahvusvah. keskmine 80%) ei ole seda oma pädevuste tõendamiseks kunagi kasutanud (Joonis 54).

	vabatahtlik teenistus (EE)	vabatahtlik teenistus (prog. rahvusvah. keskmine)	solidaarsusprojektid
Jah	66%	72%	45%
Mitte veel, aga ootan selle saamist	20%	17%	-
Ei	14%	10%	55%

Tabel 6. Noortepass projekti lõpus. RAY SOC - *Kas saite projekti raames Noortepassi sertifikaadi?* Solidaarsusprojektide lõpparuannete küsitlusanneet - *Have you received a certificate, diploma or document that describes and validates the competences acquired during your European Solidarity Corps activity (i.e Youthpass, Europass)?*

Joonis 54. Noortepassi kasutamine – vabatahtliku teenistuse projektid. *Kas te olete kunagi Noortepassi sertifikaati kasutanud?*

7. Kokkuvõte ja järeldused

7.1. Põhitulemuste kokkuvõte

Vabatahtlik teenistus

- Vabatahtliku teenistuse projektides osalejatest moodusid enamuse naised nii Eestis (71,4%) kui programmis üldiselt (68,5%).
- Eesti osalejatest moodustasid üle 70% linnalistes piirkondades elavad noored ning maalpiirkonnas või külades elas vähem kui viiendik osalejatest.
- Eesti osalejate seas on vähem kõrgharidusega noori kui programmis keskmiselt (Eesti 46%, programmi rahvusvah. keskmine 64%). Kolmandik Eesti osalejatest pärineb perekondadest, kus emal/naissoost eestkostjal on kõrgharidus ning üle 40% perekondadest, kus isal/meessoost eestkostjal on kõrgharidus.
- Vabatahtlikus teenistuses osalemise ajal tegeles palgatööga 18% osalejatest (prog. rahvusvah. keskmine 13%) ning hariduse omandamisega 25% (prog. rahvusvah. keskmine 34%). Eesti osalejate seas oli programmi keskmisega võrreldes mõnevõrra vähem töötuid noori.
- Eesti osalejate seas on rohkem (54,5%) vähemate võimalustega osalejaid kui programmis üldiselt (42,1%).
- Eesti osalejatest on varem mõnes ELi projektis osalenud 42,9% (prog. rahvusvah. keskmine 34,4%).
- Kõige levinumateks vabatahtliku teenistuse projektiga liitumise põhjusteks on soov midagi uut õppida (Eesti 82%; prog. rahvusvah. keskmine 85%), uute inimestega tutvuda (Eesti 70%; prog. rahvusvah. keskmine 80%) ning keeleoskust arendada (Eesti 59%; prog. rahvusvah. keskmine 68%).
- Eesti osalejatest tajus projekti mõju oma võrgustike laienemisele väiksem osa vastajatest (64% „nõus“ või „täiesti nõus“) kui programmis üldiselt (79% nõus“ või „täiesti nõus“).
- Kõige rohkem tajusid osalejad, et projektid arendasid nende teadmisi järgmistel teemadel: empaatiline eneseväljendus (81%), teistega koos töötamine (77%) ja suhtlemiseks eri keelte kasutamine (77%). Võrreldes teiste teemadega õpiti märkimisväärselt harvem digitehnoloogia kasutamise kohta (23%).

- Teiste oskuste ja hoiakutega võrreldes paistab silma projektide mõju meeskonnatöö oskustele, mille arengut raporteeris vähem vastajaid. Programmiüleselt ei nõustu 18% ning Eesti vastajatest 27%, et projekt arendas nende meeskonnatööga seotud oskusi.
- Vabatahtliku teenistuse osalejad tajuvad, et digilahendused kajastuvad projektides vähem kui teised programmi prioriteedid: projektide digitaalsusele anti madalamaid hinnanguid nii Eestis kui programmis üldiselt.
- Projektidel on uuritud noorte osalusega seotud hoiakutest ja käitumisest kõige selgem mõju kohalikku kogukonda panustamise huvile. Nii Eesti osalejate seas kui programmis üldiselt märkis üle kolmandiku vastajatest, et tegelevad pärast projekti vabatahtliku tööga rohkem kui varem. Üle poole nii Eesti vastajatest kui programmiüleselt on pärast projekti rohkem huvitatud kohalikku kogukonda panustamisest.
- Tulemused viitavad sellele, et osalejate hinnangul tugevdavad projektid seotustunnet Euroopaga.
- 78% küsitlusele vastanud vabatahtliku teenistuse Eesti osalejatest (prog. rahvusvah. keskmine 83% „nõus“/“täiesti nõus“) tundis, et sai oma ideede ja seisukohtadega projekti panustada. Samuti oli valdav enamus rahul sellega, kuidas nende ideid projektis arvesse võeti (Eesti 89%, prog. rahvusvah. keskmine 76% „nõus“/“täiesti nõus“).
- Programmi rahvusvaheliste keskmiste hinnangute järgi ei taju valdav enamus vabatahtliku teenistuse osalejatest, et projekt oleks kuidagi mõjutanud seda, kuidas nad oma digiheaolu eest hoolitseda suudavad.
- Programmiüleste rahvusvaheliste keskmiste hinnangute järgi suurendavad vabatahtliku teenistuse projektid osalejate tundlikkust keskkonnaprobleemide suhtes: 63% (prog. rahvusvah. keskmine) vastanutest leidis, et projekt muutis nad keskkonnaprobleemide suhtes tundlikumaks, 43% märkis, et panustab pärast projekti igapäevaelus rohkem keskkonnahoidlikkusse ning 38% seisab pärast projekti rohkem keskkonnahoidlikkuse eest ühiskonnas ja 24% keskkonnahoidlikkuse eest poliitikas.
- Vabatahtliku teenistuse projektivõimalustest saadakse kõige sagedamini teada sõpradelt (Eesti 32%, prog. rahvusvah. keskmine 29%), sotsiaalmeedia (Eesti 29%, prog. rahvusvah. keskmine 29%) või organisatsiooni kaudu (Eesti 21%, prog. rahvusvah. keskmine 30%).
- Eesti osalejatest sai projekti lõpus noortepassi 66% (prog. rahvusvah. keskmine 72%), kuid 82% (prog. rahvusvah. keskmine 80%) noortepassi saanutest ei ole seda oma pädevuste tõendamiseks kunagi kasutanud.

Solidaarsusprojektid

- Kaks kolmandikku solidaarsusprojektide osalejatest olid naised.
- Tööhõive staatuse poolest oli osalejate seas oli enim üliõpilasi (37%) ning täiskohaga töötavaid noori (26%). 12% solidaarsusprojektide osalejatest olid keskkooliõpilased.
- Osalejate seas on enim terviseprobleemi tõttu (41%) ning geograafiliste (46%) ja majanduslike (40%) takistuste tõttu vähemate võimalustega noori.
- Projektis arendatud võtmepädevustest tajusid osalejad enim meeskonnatööoskuste (78%), planeerimis- ja organiseerimispädevuste (78%) ja probleemilahendusoskuste (72%) ning oma ideede teostegemise võime arengut (70%).
- Solidaarsusprojektides arendasid osalejad uuritud oskustest ja hoiakutest enim enesekindlust (72%), oma tugevuste ja nõrkuste mõistmist (72%), võimet uute olukordadega kohaneda (69%) ning avatust ja huvi uute väljakutsete vastu (69%). Harvem märkisid osalejad projekti mõju huvile Euroopa teemade vastu (29%), eurooplasena tundmisele (30%) ning teadlikkusele sotsiaalsetest ja poliitilistest mõistetest nagu demokraatia, õiglus, võrdsus, kodakondsus või kodanikuõigused (33%).
- Osalejate haridusliku ja professionaalse arengu vaatenurgast tajusid osalejad projekti mõju enim oma valmisolekule haridusteed jätkata (58%). Ligi pool vastajatest märkis, et sai projektis selgema ettekujutuse oma tööalastest eesmärkidest.
- Solidaarsusprojektide osalejatest tajus 95%, et projektiga loodi sihtrühmaks olnud kogukonnas positiivseid muutusi.
- Solidaarsusprojektides on noortepass vähem levinud kui vabatahtlikus teenistuses: alla poole solidaarsusprojektide osalejatest sai projekti lõpus noortepassi vm projektis omandatud pädevusi tõendava sertifikaadi.

7.2. Järeldused

Siinses analüüsis keskendusime Euroopa Solidaarsuskorpuse raames 2021.-2022. aastal toimunud projektidele. Eesmärgiks oli välja selgitada, milline on Solidaarsuskorpuse projektide mõju osalejatele, organisatsioonidele ja kohalikele kogukondadele, milliseid kompetentse osalejad projektides arendavad ning milline on vähemate võimalustega noorte ligipääs projektidele. Analüüsis kasutasime rahvusvahelise RAY võrgustiku korraldatud küsitlusuuringu *RAY SOC – Research project on the evidence-based analysis and monitoring of the European Solidarity Corps* Eesti andmeid, s.t selliste osalejate vastuseid, kes olid pärit Eestist või osalesid Erasmus+ ja Euroopa Solidaarsuskorpuse agentuuri noorteprogrammide keskuse rahastatud projektides. Lisaks kasutasime solidaarsusprojektide lõpparuandluse käigus osalejatelt kogutud andmeid nende projektikogemuse kohta.

Vabatahtliku teenistuse projektides osalejad **hindasid oma projektikogemust tähendusrikkaks ja positiivseks ning vabatahtlikul teenistusel on potentsiaal suurendada noorte panust oma kogukonda läbi vabatahtliku töö ka pärast projekti**. Uuringu tulemused viitasid sellele, et projektidel on uuritud noorte osalusega seotud hoiakutest ja käitumisest **kõige selgem mõju kohalikku kogukonda panustamise huvile**. Lisaks märkis üle kolmandiku vastajatest (nii Eesti kui rahvusvahelise andmestiku põhjal), et **tegelevad pärast projekti vabatahtliku tööga rohkem kui varem**. RAY SOC küsitlusuuringus kogutud andmed ei võimalda hinnata, kuidas mõjutavad positiivsed projektikogemused vabatahtlike tegelikku edasist osalust vabatahtlikus töös ka koduriigis, kuid varasemates uuringutes on Eesti silma paistnud riigina, kus just välisvabatahtlikkus on siseriiklikest vabatahtliku töö võimalustest populaarsem.²⁰ Erinevalt nt Prantsusmaast ei ole Eestis ka riiklikku vabatahtliku teenistuse programmi, mis toetaks noorte võimalusi kodumaal pikaajalises vabatahtlikus teenistuses osaleda. Seega võib öelda, et Solidaarsuskorpuse vabatahtlikul teenistusel on Eesti üldises vabatahtliku töö valdkonnas oluline roll, kuid tuleks edasi analüüsida, mida on võimalik **Solidaarsuskorpuse vabatahtliku teenistuse projektidest õppida ka riigisiseste vabatahtliku töö võimaluste Eesti noortele kättesaadavaks ja atraktiivseks muutmisel – seda enam, et noored on pärast vabatahtlikku teenistust motiveeritud kohalikku kogukonda panustama**.

Osalejad tajuvad kohalike solidaarsusprojektide mõju rohkem oma enesearengule ning vähem kajastuvad kohalike solidaarsusprojektide mõjus Euroopa dimensioon ning programmi üldeesmärgiga seotud väärtused. Kui ligi kolm neljandikku solidaarsusprojektide osalejatest märkis projekti positiivset mõju enesekindlusele ning oma tugevuste ja nõrkuste mõistmisele, siis eurooplasena tundmisele ja ELi väärtustega seotud mõistete (nt demokraatia, õiglus, võrdsus) õppimisele tajus projekti mõju umbes iga kolmas vastaja.

²⁰ European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture, (2020). *Study on removing obstacles to cross-border solidarity activities*, Publications Office. <https://data.europa.eu/doi/10.2766/346359>

Muidugi on ka see märkimisväärne osa vastajatest, kuid seda on selgelt vähem, kui teiste uuritud teemade puhul.

ELi väärtuste kajastumine on oluline, sest solidaarsusprojektid lähtuvad Solidaarsuskorpuse programmi üldeemärgist: arendada ühtekuuluvust, solidaarsust, demokraatiat ja Euroopa identiteeti. Varasemad uuringud on Solidaarsuskorpuse murekohana välja toodud programmi keskse väärtuse – solidaarsuse – hägusust, ebaühtlast mõistetavust ja vastuvõetavust erinevate Euroopa riikide kontekstis.^{21,22} Ka teiste ELi väärtuste vähesem kajastumine solidaarsusprojektides võib neid kontseptuaalseid väljakutseid peegeldada. Samas on oluline silmas pidada, et vabatahtliku teenistuse osalejatest märkis projektides mitmekesisuse, solidaarsuse ja Euroopa väärtuste kohta õppimist enamus vastajatest nii Eesti kontekstis kui programmiüleste rahvusvaheliste keskmiste hinnangute põhal. **Seega võib ELi teemade vähesem kajastumine tuleneda ka solidaarsusprojektide kohalikust mõõtmest.**

Eestist pärit osalejate ja Eesti riikliku agentuuri rahastatud projektide osalejate seas on rohkem vähemate võimalustega noori kui Solidaarsuskorpuse programmis keskmiselt. **Samas on keeruline hinnata, mil määral on täidetud programmi vähemate võimalustega noorte kaasamise eesmärk, sest puudub selge mõõdetav sihttase.** Solidaarsuskorpuse elluviimisele ja kitsaskohtadele keskendunud hiljutises uuringus²³ toodi samuti välja, et vähemate võimalustega noorte kaasamise osas puudub programmis mõõdetav eesmärk. Lisaks töid kõik intervjueritud huvigrupid välja probleeme vähemate võimalustega noorte kaasamisel Solidaarsuskorpuse programmis: ebapiisav hulk vähemate võimalustega noortele sobivaid projekte ning mõnede vähemate võimalustega gruppide eriti madal kaasatus.²⁴ Seega võiks olla kasu **edasistes RAY SOC andmetel põhinevates uuringutes just vähemate võimaluste noorte Solidaarsuskorpuse kogemusele keskendumisest.** Arvestades, et see peegeldaks siiski vaid nende vähemate võimalustega noorte kogemusi, kes juba on programmis osalenud, tuleks Eesti kontekstis oluliste takistuste uurimisse ja lahendamisse kaasata ka neid vähemate võimalustega noori, kes veel pole programmi tegevustes osalenud, sest ka programmi kõrget sisenemisläve on varem kitsaskohana välja toodud.²⁵

²¹https://www.researchyouth.net/wp-content/uploads/2023/10/RAY-SOC_Programmatic-Study_20231004.pdf

²² European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture, (2020). *Study on removing obstacles to cross-border solidarity activities*, Publications Office. <https://data.europa.eu/doi/10.2766/346359>

²³https://www.researchyouth.net/wp-content/uploads/2023/10/RAY-SOC_Programmatic-Study_20231004.pdf

²⁴ *Ibid.*

²⁵ *Ibid.*